

ПОВОД

YEAR 17
ГОДИНА 17

JANUARY 2026
ЈАНУАРИ 2026

ELECTRONIC VERSION No. 75
ЕЛЕКТРОНСКА ВЕРЗИЈА Бр. 75

ISSN 0812-9401

ПОВОД

Списание за литература, култура, историја
и општествени прашања

Издава Македонското литературно друштво
„Григор Прличев“

Редакција: Душан Ристевски-Македон (Главен и
одговорен уредник), Иван Трпоски, Мена Ристевска
Соработници: Виктор Бивел (Сиднеј), Гордана
Димовска (Мелбурн), Ристо Стефов (Канада),
Фиданка Танаскова, Александар Донски и
Славе Николовски Катин (Македонија)
Технички уредник/Дизајнер: Александар Донски

Адреса: P.O. Box 227 Rockdale NSW 2216 –
Australia
e-mail: povod@macedon.com;
dushan@macedon.com
Македонска Библиотека „Григор Прличев“
5 Belmore Street Arncliffe NSW 2205 – Australia

Издавањето на списанието е помогнато од
Bayside Council - HJB

Насловна страница:
Наум Трајчески

Забелешка: Мислењето, коментарите и
текстовите објавени на страниците на ова
списание се на потпишаните автори и не
секогаш го одразуваат мислењето на
уредништвото.

СОДРЖИНА

Портрет – Наум Трајчески	3
Писатели од Македонија	11
Нови книги	19
Интервјуа	30
Историја	34
Вести од Македонија	42
Од дијаспората	45
Ин мемориам	60

POVOD

Periodical for Literature, Culture, History and
Community Affairs

Published by the Macedonian Literary
Association “Grigor Prlichev”

Editorial Board: Dushan Ristevski-Macedon
(Editor in Chief), Ivan Trposki, Mena Ristevska
Contributors: Victor Bivel (Sydney), Gordana
Dimovska (Melbourne), Risto Stefov (Canada),
Fidanka Tanaskova, Aleksandar Donski and
Slave Nikolovski Katin (Macedonia)
Technical editor/Artwork by: Aleksandar Donski

Address: P.O. Box 227 Rockdale NSW 2216 –
Australia
e-mail: povod@macedon.com;
dushan@macedon.com
Macedonian Community Library “Grigor Prlichev”
5 Belmore Street Arncliffe NSW 2205 – Australia

Publication assisted by
Bayside Council - NSW

On the front cover:
Naum Trajceski

Note: The authors are responsible for their
published texts and may not always reflect the
thoughts and opinions of the Editorial Board.

CONTENTS

Portrait – Naum Trajceski	3
Writers from Macedonia	11
New books	19
Interviews	30
History	34
News from Macedonia	42
From the Diaspora	45
In memoriam	60

ПОРТРЕТ – НАУМ ТРАЈЧЕСКИ

Наум Трајчески е роден 1952 година во село Издеглавје, Охридско. Од 1977 година живее во Австралија. Основач е на Македонското литературно друштво „Ванчо Николески“ од Квинбијан, Нов Јужен Велс.

Наум неуморно работи на промовирањето на македонскиот збор преку одржувањето на библиотека, поетски манифестации и годишниот конкурс за најдобри поетски и прозни творби на македонски за деца.

Трајчески, првата стихозбирка „Дебрца по туѓина“ ја издава во 1992 година. Деценија подоцна е објавена неговата втора книга со наслов „Секојдневие“, а во 2013 година следи и третата збирка „Грст мудрости“.

Четвртото дело на Трајчески „Патеки на животот“ издадено е во 2014 година.

Стихозбирката „Одминато време“ издадена е во 2017 година. Таа, всушност му го донесе досега најголемото признание – наградата „Стојан Христов“ за најдобра книга - поезија на иселеник со македонско потекло, во рамките на Струшките вечери на поезијата во 2018 година. Наум Трајчески

Во 2022 година беше промовирана стихозбирката „Позајмениот куфер“. Најновата, седма стихозбирка „Шарени дијаманти“ (2025) е спој на зрелоста во годините, но и умењето со стиховите на авторот Наум Трајчески.

Стиховите на Наум се наградувани на сите манифестации и конкурси: МЛД „Григор Прличев“ од Сиднеј, Здружението на писатели Куманово - прва награда Кокино 2019 година, прва награда од ТВ - Сонце, Поетска манифестација „Сплоти се Македонијо“ за 2021 и други.

Поетот Наум Трајчески е застапен во повеќе антологии и настапил на поетски манифестации: Суница, Симфонија на срцето 2, 3 и 4, зборникот на здружението Нова, Манастирско поетско ехо Суводол, Демир Хисар, Поетско Маркукуле - Прилеп, Здружение на писатели Куманово, Поетска манифестација Охридски поетски бисер, Зборникот „1200 молитви“ посветен на Тоше Проески од 2022 и во Алманахот на поетско – прозни творби од роднокрајни автори во издание на НУ Библиотека „Григор Прличев“ Охрид, во 2024 година.

ЉУБОВЕН ОГАН

Цртам слика од дните што минат,
заслепен од љубовните приказни.
Но ти направи да прогледам,
прочитав роман во твоите очи
и знаев дека ти си за мене.
Се разбудив со дождот.
Ветрот ми шепна за тебе,
за солзите што ги лееш.
Знаев дека ме викаат мене,
секогаш да сум покрај тебе.
Имам оган в'гради што стои,
за времето наше постојано гори,
имам и слика од дните што минат.
Љубовта наша - приказна вечна
немо што збори, срце ми гори.

ШАРЕНИ ДИЈАМАНТИ

Ќе ве посадам во моите песни
им ветив на пролетните цвеќиња.
Да расцветаат пред месец мај,
како дел од мојот животен пат.
Се понудив на пролетните птици,
птици преселници, по долгиот пат
пред да се вгнездат под стреите
да им посадам цвеќе во градините.
Девојките облечени во носии,
со китки цвеќиња мирисливи во рака
го покажуваа патот кон селото
на гостите - птици преселници.
И цвеќињата и птиците и девојките,
закитени како шарени дијаманти.
Одамна веќе ги нема по селата
одлетале заедно по белиот свет.
Затоа ги китев улиците со гороцвет
и пишувам по некоја омилена песна.
Да се одржам себеси каков што сум,
до моето идно враќање во селото.

НА СТАРОТО ОГНИШТЕ

Дојдов од пазувите на времето,
посилен оган распламтев
на татковото ми огниште.
Во зеницата на новите утра
од прозорецот на своето време.
Се топи ноќта во пепелта
покрај старото огниште.
Додека пламенот ја осветлува
одајата од спротивната страна,
пламенот полека се губи
во шуплината од оџакот.
Слушна земјата се израдува,
виде небото дождец истури.
Во глумата тишина се запрашав?!
Каде е сега мајка ми да викне,
или татко ми дома да стигне?
Да го видат нивниот син единец,
покрај белиот распламтен оган
повторно на старото огниште.

НА МАЈКА МИ

Срце тажно желби крие,
неизвесност убива пуста
не издржа повеќе,
мајкината нежна уста.
Рано изутрина кутрата
од срце крик испушти
во постела на болеста,
мајка ѝ се препушти.
Од радоста ниту трага
се рашири насекаде тага
се слеала подло темнината
ја прекина надежта, иднината.

ДАЛЕЧНАТА КУЌА

Куќа имам на два ката,
да ја гледаш е палата.
Имам полна торба злато
и бисери низ на вратот.
Песни имам, злато бројам,
во мислите свезди ројам.
Песнопојни строфи нијам,
лебородни раце движам.
Пред куќата чешма тече,
во соседство леб се пече.
Немам билки да ме лечат,
од очиве солзи течат.
И птиците пеат песни,
но градиве ми се тесни.
Пред куќата мерам сажни-
деновите минат тажни.

ПРЕЧЕКАЈ МЕ СЕСТРО

Си доаѓам сестро
на старото огниште,
пречекај ме како мајка
кога дома ме чекаше.
Да си појдеш во градина
китка цвеќе да набереш,
влезна порта да закитиш
на гороцвет да мириса.
Пред вратата да постелиш,
ткаен килим од мајкините,
на килимот ѓумче вода
со босилче и чаша вино.
Со бел тулбен забули се
во бело руво промени се
оган силен да разгориш,
в'грнче гравче да клокоти.
Во двор кога ќе пристигнам
на прагот татков пречекај ме
солза немој да испушташ,
само од срце прегрни ме.
Прегрни ме како сестра,
стопли ми душа како мајка,
запеј песна од татковите
и широко врата отвори ми.

ИЗВОРОТ ВО ИЗДЕГЛАВЈЕ

Татковата куќа се просева
како стреа над изворот
разлеан пред куќниот двор
на работ од полето.
Клокоти под темелот
на нашата стара куќа
и ги брои годините
од нејзината осаменост.
Куќата и изворот
се брат и сестра -
непоткупливи сведоци
за едно детство.
Тогаш прескокнувавме
од камен на камен
за да стигнеме поблиску
и да налееме студена вода.

ПОВТОРНО ДОМА

Одлетав далеку,
како птица без јато
не помислувајќи дека,
туѓината не е злато.
Чекаше мајка чекаше
близу сто години,
гламни да разгорам
на татковото огниште.
Денес сум повторно
тука, каде за прв пат
се слушна првиот плач
и пркна мојата младост.
А тебе туѓа, туѓино
не ти останав должен,
тебе ти ја подарив,
сета моја младост.

М-р Милчо ЈОВАНОВСКИ

„ШАРЕНИ ДИЈАМАНТИ“ ВО ЛАЖНО ШАРЕНИОТ СВЕТ ...

Наум Трајчески е роден во с. Издеглавје, Охридско, во 1952 година. Од 1977 година живее во Австралија. Својата прва книга, стихозбирката „Депарца по туѓина“, ја издава во 1992 година, а во 2012 година и втората со наслов „Секојдневие“. Третата книга „Грст мудрости“ ја има издадено во 2013 година. Во 2014 година ја објави збирката раскази „Патеки на животот“.

Во 2017 година излегува во печат и најпрестижната стихозбирка „Одимнато време“. Која всушност му ја донесе наградата „Стојан Христов“ за најдобра книга поезија од поет иселеник со Македонско потекло при Струшките Вечери на Поезијата за 2018 година. Во 2022 година беше промовирана стихозбирката „Позајмениот куфер“. Најновата, седма стихозбирка „Шарени дијаманти“ (2025) е спој на зрелоста во годините, но и умењето со стиховите на авторот Наум Трајчески.

м-р Милчо Јовановски

ШАРЕНИ ДИЈАМАНТИ

НАУМ ТРАЈЧЕСКИ

ШАРЕНИ ДИЈАМАНТИ

НАУМ ТРАЈЧЕСКИ

Со посебна чест, задоволство, но и голема одговорност ја прифатив поканата на нашиот роднокраен автор Наум Трајчески да бидам лектор, рецензент и уредник на неговата најнова книжевна пројава со наслов: „**Шарени дијаманти**“.

Чест ми е што сум одбран од мноштвото лектори, рецензенти и уредници а задоволството - повторно да се сретнам со неговата поетска интима и на крај одговорност од типот: Дали ќе успеам доволно добро да проникнам меѓу редови и да ја доловам суштината на неговата кротка поетска душа?

Кој е Наум поетот?

Наум Трајчески е македонски поет и писател кој живее во Квинбијан, Австралија. Тој е познат во светот на македонската поезија по своите шест поетски дела и неколку награди за нив. Неговата поезија зрачи со креативност и ангажираност. Неговиот свет на интерес, преточен во песна се потпира врз љубовта, миграцијата и историјата. Како писател што се преселил во Австралија, неговиот живот и овде и таму, има и многу влијанија од различни култури, што очигледно е (кога ќе ги прочитате песните) дека ја збогатиле неговата поетска широчина. Наум Трајчески.

Токму, оваа, најнова, седма стихозбирка „Шарени дијаманти“ е спој на зрелоста во годините, но и умеенето со стиховите на авторот Наум Трајчески.

Како што шарените дијаманти објективно се ретки, така и неговите поетски изблици обоени со спектарот на животот, градат една поинаква слика за секојдневието и се борат во овој целосно хаотичен свет во кој се мешаат реалното и имагинарното, кога нормалното станува неподносливо чудно а критериумите одамна се изместени и владеат некои нови вредности, напишани правила и луѓе.

Наум, притиснат од сето ова, но и од семејните и лични борби во поезијата наоѓа една своја оаза на мирот, лагуна или своја поетска мека.

Одамна се знае, времето е релативна работа. И нему меѓу две напишани збирки песни, мал милион случки му виреат во сивата маса на мозокот. На нив ни поетите од неговиот калибар не остануваат рамнодушни и колку да сакаат да ги отфрлат, несвесно им се привлекуваат како мотиви во песните. Тоа се случува и во четирите најнови поетски циклуси дел од книгата „**Шарени дијаманти**“ со близу нови шеесет поетски изблици, преполни со радост, тага, носталгија, копнеж, љубов и верба во новото УТРЕ...

Циклусот „**Низ просторот и времето**“ содржински и концепциски е најразновиден. Сведок и конгломерат Шарени Дијаманти од настани и одминато време или пак личности кои врз срцето на нашиот Наум направиле год, каков што ќе сретнете во секое стебло од некое разгрането дрво, кое со корените цврсто стои во родниот кат а со гранките се извишува кон недофатливото небо.

Стихозбирката со себе, нормално ја носи неговата препознатлива поетска линија со комбинирана емотивна длабочина и лиризам. И во ова дело, Трајчески продолжува да ги истражува универзалните теми љубовта, животот, смртта и времето, но со нова енергичност и свежина. Но, поезијата на Наум истовремено е тажна, но и полна со надеж. Во неа се чувствува горчина од напуштените места и луѓе, и потрага по новата смисла на животот. Неговата поезија не се однесува само на физичките патувања, селења и доселувања, туку и на духовното патување на поединецот, кој се обидува да го разбере својот идентитет, своето место во светот и својата врска со другите.

Поради неговиот искрен пристап и најчесто поетски хуманистички став, неговите љубовни стихови ги допираат длабоките чувства и егзистенцијалните прашања речиси на сите луѓе кои сакаат поезија.

Трајчевски во циклусот „**Запишано во срцето**“ ги истражува вљубеноста, загубата, патувањето и духовната потрага преку метафори и симболи. На тој начин секој стих е внимателно изградена слика што отвора нови размислувања. Наум Трајчески

Од секоја негова љубовна реч демне жената, таа е на пиедесталот. Во секој стих тој се восхитува на нејзината убавина, тајните погледи и мисли и во дел од нив стои горд како пауните во Св. Наум со раширена опашка бранејќи ја својата заслужена љубов, да не му ја открадне не дај

Боже некој. Почитувајте ги жените , вели тој без нив светот би бил јалов, а животот би бил чудесен и гнил.

Поезијата на Трајчески е исклучиво на македонски јазик, но неговиот живот и работата во Австралија му даваат нови перспективи, кои можат да се почувствуваат и во неговите стихови. Го познава англискиот и доволно длабоко навлегол во тамошниот свет, но сигурен сум дека и денес сонува на македонски.

Циклусот „**Носталгија**“ е излезен директно од неговата душа и се карактеризира со емотивна длабочина и невидена лична искреност. Во неговите нови стихови често се чувствува тежината на барањето на идентитетот и врските со татковината Македонија, родната Дебрца, роднините, блиските...

Стиховите се дел од неговите чести соништа кои се навидум цели филмови кои се движат низ неговата свест во некоја тешка австралиска ноќ, преполна со молскавици и грмотевици. Тие го гребат неговото минато за да го откинат од него, да го заборави ама тој не се дава и преку облагородениот бел лист хартија сака да ги зачува за себе и за другите.

Тој често ги користи метафорите на светлината и темнината за да ја прикаже љубовта, како нешто што некогаш исчезнува од површината, продолжува да постои во внатрешноста на срцето или живее на хоризонтот преполн со ѕвезди кои ја гушкаат и најцрната ноќ.

Наум Трајчески „**Најнежното за најсаканите**“ го остава во последниот циклус од книгата.

Во него Наум целосно го отвора својот гард – нема веќе простор за надмудрување, туку само за соочување со оние што се покрај него и се целиот Универзум за него.

Тој со многу едноставност пее за нив, за драгите луѓе кои му се сè на светот. Ги распоредува и степенува како на една фотографија во рамка на сидот, која јас како мал ја видов во спалната соба на баба ми. На неа беше сликовито претставено дрвото на животот - семејството. Од најмалиот до најстариот и неговите деца, внуци, правнуци... Така и Наум пее за заминувањето од куќниот праг во родното Издеглавје, за дупката во сидот како алузија на сопственото снаоѓање во туѓиот свет и борба со животот. Таму во Австралија и желбата како ластовичките заедно со сопругата да ги прелетаат Наум Трајчески океаните и морињата и пак да дојдат на нивната адреса во Охрид.

„Си имам семејство на кое можам да се потпрам“, ќе напише Наум. Чинам сè е кажано само во една реченица. Таа подеднакво носи многу радост а за некого тага. Таков е животот, ист како шарените дијаманти. Какви се, зависи од тоа кој и со какви очи и каква мисла гледа во нив?

25 ПЕЛАГОНСКИ КУЛТУРНО-НАУЧНИ СРЕДБИ – НОВАЦИ

На 29.11.2025 год. со почеток во 11 часот, пред членството, а и бројна публика љубители на науката, културата и пишаниот збор, во општинската сала на општина Новаци се одржаа 25 јубилејни Пелагонски културно-научни средби. По повод јубилејот беше направена и изложба од сите досега објавени зборници, 20 на број, вбројувајќи го и последниот, односно зборник бр. 20 кој што содржи трудови кои биле презентирани во 2024, а се објавени во 2025 год. Беа изложени и бројни објавени книги од автори - членови на Пелагонските културно-научни средби. Од изложените зборници и книги, присутните имаа можност да си изберат и бесплатно да ги добијат избраните книги. Исто така беше изложена и книгата од група автори со стихови посветени за трагедијата од пожарот во Кочани со наслов „Свездите светат бесконечно“ во издаваштво на Здружение за афирмација на култура, екологија и рурален туризам „КУЛТУРЕН МАНИФЕСТ“ – Крушево, која беше достапна по симболична цена од 200 денари, а средствата се наменети за настраданите во трагедијата од пожарот во Кочанската дискотека „Пулс“.

По кратката најава од страна на водителот на настанот, Никола В. Ристевски, средбите беа прогласени за отворени од претставник од општина Новаци. Имено, средбите се одвиваа во два дела: свечен и работен дел.

Првиот дел започна со кратка промоција на Зборникот на трудови бр. 20 од страна на претседателката д-р Весна Калпаковска, а потоа следуваа доделувањето на овогодишните три награди, проследени со кратко обраќање на предлагачите и претставување на биографските податоци на наградените.

Добитник на наградата „Повелба за животно дело“ е проф. д-р Никола В. Димитров, а кратка биографија прочита предлагачот, претседателката на средбите д-р Весна Калпаковска.

Добитник на наградата за афирмација на македонскиот јазик во дијаспората „Златен клас за македонски вознес“ е Иван Трпоски со живеалиште во Сиднеј Австралија, а кратка биографија прочита предлагачот, Божин М. Андоновски. Бидејќи наградениот Иван Трпоски не беше во можност да присуствува на настанот, наградата беше врачена на предлагачот, Божин М. Андоновски кој има обврска да ја достави на наградениот.

- Добитник на наградата за поезија „Панде Манојлов“ е д-р Даниела Андоновска – Трајковска, универзитетска професорка и реномирана поетеса, прозаистка и книжевна критичарка, а кратка биографија прочита предлагачот, Никола В. Ристевски.

По направена кратка пауза, започна и работниот дел на Средбите каде што свои трудови промовираа околу 25 автори. По исцрпната работа, Средбите завршија во доцните попладневни часови. Промовираните трудови ќе бидат објавени во Зборникот на трудови бр. 21 којшто треба да излезе од печат во 2026 год.

Групна фотографија од членовите на
Пелагонските културно-научни средби - Новаци

Проф. д-р Никола В. Димитров
- добитникот на наградата
„Повелба за животно дело“
и претседателката на Средбите
д-р Весна Калпаковска

Поради отсуство на добитникот на
наградата „Златен клас за македонски
вознес“ Иван Трпоски, наградата беше
врачена на предлагачот Божин М.
Андоновски - со обврска да ја достави
до добитникот

Проф. д-р Даниела Андоновска – Трајковска
 - добитник на наградата за поезија „Панде Манојлов“
 со претседателката на Средбите д-р Весна Калпаковска

Членовите на Советот на Пелагонските културно-научни средби

НАСТАН ПО ПОВОД 20 ГОДИНИ РОДНОКРАЈНИ СРЕДБИ НА БИТОЛСКИТЕ ПИСАТЕЛИ И ПРОМОЦИЈА НА 20-ти ПО РЕД „ЗБОРНИК ОД ТРКАЛЕЗНАТА МАСА“

Во четвртокот на 30 октомври 2025 година со почеток во 18 часот, пред членството, а и бројна публика љубители на пишаниот збор, во горната сала на НУ Универзитетска библиотека Св. „Климент Охридски“ – Битола, исполнета до последното место - се одбележа јубилејна прослава по повод Дваесетта роднокрајна средба на битолските писатели во Македонија и промоција на 20-тиот Зборник од тркалезната маса.

Средба ја отвори директорката на НУ Универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“- Битола, м-р Емилија Стефановска – Давкова, која пред присутните се обрати со краток осврт за тоа што значи двеценискиот континуитет на Роднокрајните средби, какви биле почетоците и работата низ годините поминати до денес нагласувајќи дека овој проект како идеја потекнува од 2001 година, кога била опремена и роднокрајната сала со тркалезна маса за дискусии и споделување на творби од роднокрајните писатели во присуство на звучни имиња од нашата преубава Македонија: Анте Поповски и Петре М. Андреевски, а за прв пат се реализирала во 2005-тата година. На крајот таа заврши со зборовите: „Нека оваа средба биде потсетник дека секој автор е роднокраен, а секој творец е глас на своето место и време и само преку тие корени може да се создадат крилја кои ќе допрат до универзалното.

Нека оваа „Тркалезна маса“ нашата Роднокрајна средба и понатаму биде симбол на заедништво, дијалог и создавање, исто како што беше замислена и пред дваесет и кусур години.“

Оваа прилика, НУ Универзитетската библиотека „Св. Климент Охридски“ - Битола, ја искористи и за да ѝ оддаде признание на Роднокрајната писателка, Весна Мундишевска - Велјановска - за исклучителен придонес и несебична соработка во зачувување на пишаниот збор од Роднокрајните писатели со факсимили.

Координација на средбите, а и промоција на јубилејниот Зборник, беа направени од страна на м-р Гордана Ѓоргиевска - Неделковски.

По кратката дискусија за важноста на зборникот, координаторката Ѓорѓиевска -Неделковски даде до знаење и дека во овој Зборник застапени се дванаесетмина роднокрајни писатели - членови на Друштвото на писатели на Македонија и уште девет Роднокрајни писатели од Битола и сите заедно оставија парче од своите спомени - запишани за идните генерации.

На средбата зедоа учество роднокрајните писатели: проф. д-р Даниела Андоновска - Трајковска, Петре Димовски, проф. д-р Златко Жоглев, Милица Димитријовска - Радевска, Биљана Котевска - Димко, Весна Мундишевска - Велјановска, Добре Тодоровски, Сања Мучкајева - Видановска, Илче Стојановски, Игор Трајковски - Фоја, Светлана Папачек, Лили Бошевска, Никола В. Ристевски,

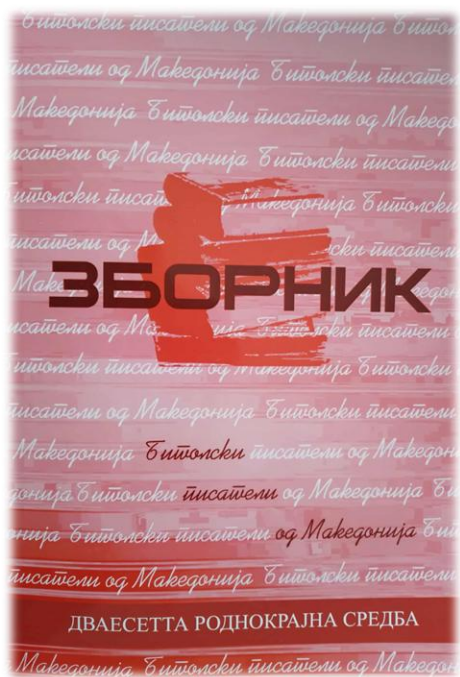
Аница Б. Златевска, Божин М. Андоновски, Марија Трифуновска - Тасеска, кои со свои дела се застапени во зборникот.

Исто така дополнително пред присутната публика се претставија: Митра Дупчиновска и Дана Тембелеска кои изразија желба да се претстават пред присутните гости со свои напишани дела.

Во зборникот се опфатени и роднокрајните писатели и членови на Друштвото на писатели на Македонија: Ели Маказлиева, Христо Петрески, Мирјана Стојановска, Зоран Пејковски, Љубе Митрејчевски и Елизабета Јончиќ, но од оправдани причини не присуствуваа на средбите.

Настанот беше збогатен и со изведба на учениците од Основното музичко училиште: Теона Димеска и Јован Тошески, а на самиот крај, присутните можеа да слушнат творби и од две млади писателки и студентки на Педагошкиот факултет од Битола од насоката македонски јазик и книжевност: Марија Стојановска и Ивона Даноска.

По завршувањето на настанот следувахе и мала закуска (коктел), со цел писателите да наздрават за Зборникот, а и да си разменат мислења за идните свои активности на културен план.

Момент од доделувањето Плакета од страна на Директорката на НУ Универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Битола, м-р Емилија Стефановска – Давкова и наградената роднокрајна писателка Весна Мундишевска – Велјановска, член на ДПМ

Проф. д-р Даниела Андоновска – Трајковска (Претседателка на МНД – Битола) и координаторката на настанот, м-р Гордана Ѓоргиевска - Неделковски

Божин М. Андоновски и координаторката на настанот м-р Гордана Ѓоргиевска - Неделковски.

Заедничка фотографија од Роднокрајните битолски писатели на Македонија по завршувањето на настанот

ПОЕТИ ОД МАКЕДОНИЈА

Весна Мундишевска-ВЕЛЈАНОВСКА (1973, Битола) е член на Друштвото на писателите на Македонија, Македонското научно друштво – Битола и Битолскиот книжевен круг. Автор е на 13 книги поезија, 3 книги со критичко-есеистички текстови, (ко)автор е на 3 книги поезија за деца и (ко)автор на 6 стручни книги и 5 учебници за средно образование. Нејзината поезија е препеана на 15-тина јазици. Застапувана е во антологии и добитник е на повеќе награди во Македонија и во странство. Главен уредник е на списанието „Современи дијалози“ и член на Управниот одбор на Македонското научно друштво – Битола (МНД). Била претседател на Друштвото за литература и култура „Развиток“ – Битола и на Книжевна младина на

Македонија – ОК Битола, секретар на Друштвото на писатели „Битолски книжевен круг“, член на Уредувачкиот совет на МНД, уредник на неколку списанија, член на програмски и организациони одбори на книжевни манифестации, како и член на жири комисији. Амбасадор на мирот е во Cercle Universel Des Ambassadeurs De La Paix – Suisse/France од 2016 г.

ПРАВЛИВ СВЕТ

Го гледам дедо ми
со чекан и длето,
потаму парче камен
крваво сето.
„Рацете ти се ренде“,
вела, „Не те болат ли?“,
а тој само се насмеа
откако кафето го допи.
Се исправи тогаш
во малтер сет
и без збор се нурна
во својот сидан свет.
Вела: „Да проветрам малку,
овде воздух нема“,
но ја земам ли прашината
срцебиењето, рече, му го земам.
Го оставив тогаш
слободно да диши,
низ тули со мистрија
животот да си го пиши.

СУЕТНОСТ

Зрно прашинка сме
во вселената,
а таложиме себичности
во меѓупросторот
на калдрмата на душата.

Малодушно збивтаме
во трката со времето,
а додаваме мириси
на егото што виси
како израсток во гушата.

Со напудрени јазици
и срцевина со спици
живи огради креваме
да нè одмине бремето.

И да се надраснеме себеси
пак ќе сме прашинка,
прашинка на безвремето.

ПАТ

Небото се отвори
и почна да паѓа.
Јас ги испружив рацете
да го пречекам, па
на рамења го ставив
таму да почива.
Се разбудив.
Го кревам погледот
и сонливо мислам:
Сепак, мојот пат води кон тебе Небо.

НА УКА

За време на животот
постојано нешто немаме,
во смртта достатно е сè,
по нечија смрт сочувствено мудруваме,
но набрзо се забораваме
и си продолжуваме
беспотребно да се трошине
и
и
и
уште игнорирајќи сè
на животот в лице му се смееме...

Со нас во круг се врти и прашањето:
Ќе научиме ли
да живееме?

СРЕЌА

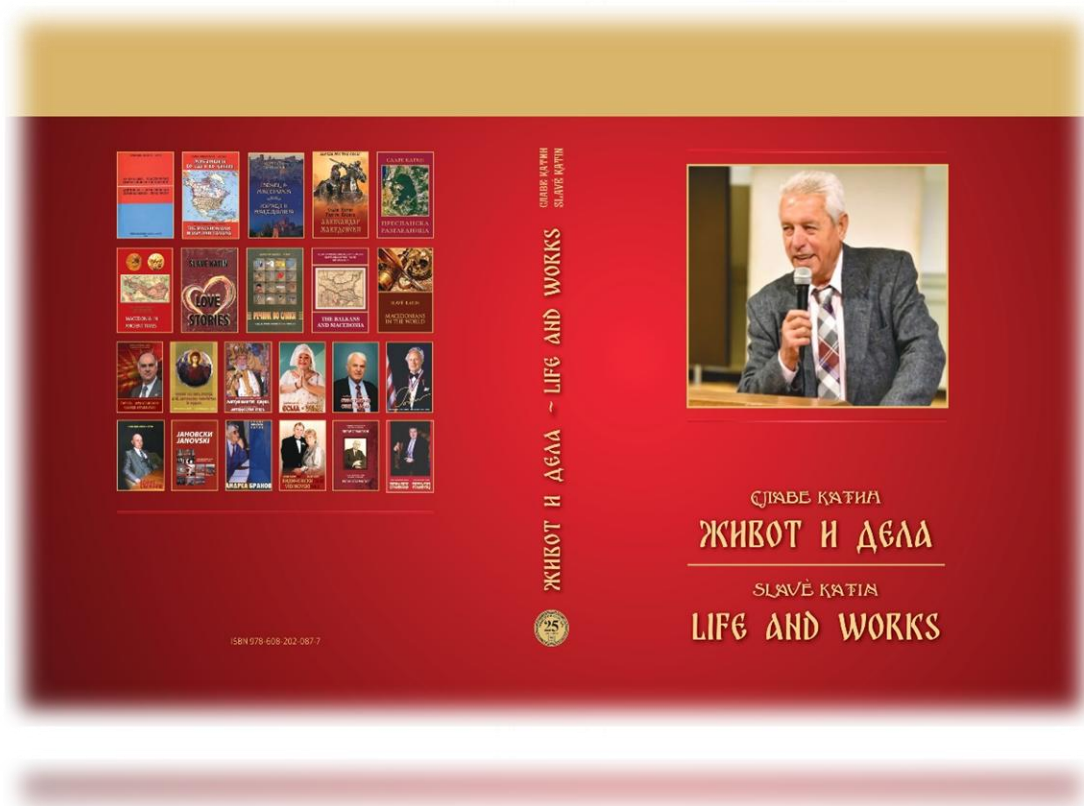
Кога жнееја,
овошки кога береа,
залакот со пот
на кантар го мереа.
Кога коленичеа,
Бога кога го величеа,
и јавето и сонот
и исконот го копаничеа.
Што ќе зборнеа
од срце го корнеа,
со здравец болот го толчеа
и среќни, пак посреќни беа.

Веле МИТАНОСКИ

НОВА КНИГА

ИЗЛЕЗЕ ОД ПЕЧАТ МОНОГРАФИЈАТА „СЛАВЕ КАТИН - ЖИВОТ И ДЕЛА“

Во издание на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје излезе од печат монографијата „Славе Катин – живот и дела“. Во неа на 290 страници на македонски и англиски јазик се дадени текстови за животот и постигнувањата на публицистичко и новинарско поле на Катин во период од 50 години, каде на едно место, како на дланка пред читателот се отвораат широки хоризонти за авторот и неговите 66 дела, Рецензенти на делото се Душан Ристевски-Македон од Австралија, д-р Лефтер Манче од Канада, Веле Митаноски од Македонија и Тодор Петров од Фондацијата „Д-р Лефтер Манче“, која е спонзор на оваа монографија.

Во воведот под наслов „Иселеништвото – животна определба на Славе Катин“ авторот Душан Ристевски-Македон, меѓу другото, пишува дека македонското иселеништво е алфа и омега во творештвото на Славе Катин. Се’ што напишал и објавил во неговите книги, патеписи, репортажи, прикази, белешки и други текстови е длабоко проникнато со животот и опстанокот на

македонските иселеници од сите делови на Македонија во светот. Тие се негова генетска преокупација, која го потврдува фактот дека е маѓепсан од феноменот на македонската голгота.

Македонското иселеништво е негова опсесија, од која нема да се раздели до крајот на својот живот. Зашто на овој свет дошол да трага по Македонците, по оние вистинските во земјата и во светот и со нив да го споделува и доброто и злото, давајќи се' од себе да го осветли нивниот живот, нивните победи и порази, во сите фази на нивната цивилизациска битка за одржување во планетарната орбита, како ѕвезда чиј сјај не потемнува.

Педесет години Славе Николовски – Катин ја следи преселничката судбина на Македонците, нивната економска ситуација, културниот престиж, улогата на МПЦ во нивното мотивирање за реализација на бројни програми на медиумски, културно-уметнички, спортски и духовен план. Со фактографски материјали за состојбите на македонските преселници во светот, со афинитет да ги овековечи нивните судбини и со умешност и талент од секое пократко или подолго патување да подготви репортажа, патопис, скица или белешка.

Со осет и љубов кон историјата на македонското печалбарство, Катин секогаш на секој Македонец му подарува убава литература, низ која ќе ја доживее својата судбина, не само во државата во која се преселил, туку и во својата Татковина. Се смета дека Славе Катин е еден од најдобрите познавачи на македонското иселеништво, кој со својата богата пишана продукција, со секој свој наслов ги збогатува хоризонтите на македонската вистина. Во нив тој ја открива болната трагедија на Македонците, подигната до ниво на една колективна национална судбина и историска категорија, исполнувајќи ја притоа општествената мисија во одржувањето и градењето на врските меѓу раселените Македонци и оние што живеат и создаваат во сопствената слободна и независна држава.

Преокупиран со македонската колективна судбина, Катин останува фанатично приврзан кон оваа важна национална тема. Тој ни ја открива најболната македонска трагедија, кревајќи ја и возвишувајќи ја на ниво на една колективна национална судбина и историска категорија, исполнувајќи ја, притоа, општествената мисија во одржувањето и градењето на врските меѓу раселените Македонци и оние кои живеат и создаваат во Република Македонија. Исто така, егејскиот, односно беломорскиот, пиринскиот и преспанскиот дел во Албанија, Катин ги оживува со цврста историска документираност и која потпира на потребната фактографска аргументираност, што на неговите дела на оваа тема им дава и еден мошне значаен историографски белег.

Катин е автор кој најимпресивно ги доловува талкањата на македонските економски емигранти по светот, односно нивното раселување, па и современото отселување, а низ тоа и нашето размакедончување, нашата најболна рана, која за жал и денес не стивнува. Поминувајќи од судбина до судбина, секоја различна по својот скитнички знак, Катин ефектно го прикажува духот и психата на тие несреќни луѓе, кои се уште не можат да ја прифатат

својата судбина. Потврдувајќи се како автор со вистински афинитет кон оваа тема, Катин е нејзин верен и смел истражувач, нејзин страствен опсерватор и протагонист, нејзин очевидец и елоквентен сведок.

Во обединувачкиот чин на Македонците во иселеништвото, посебно место и улога има Македонската православна црква, чие делување континуирано го следи перото на Катин. По обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година и по прогласувањето на автокефалноста во 1967 година, МПЦ направи силен пробив и во прекуокеанските и европските држави. До крајот на Народно-ослободителната војна Македонците во иселеништвото се приклучувале кон други православни цркви, вршејќи ги православните обреди, не на македонски јазик и не во свои цркви.

Првата инцијатива за МПЦ се роди во Мелбурн, Австралија, во 1956 година. Новоизградениот храм „Свети Ѓорѓи“ во Фицрој е првата МПЦ осветена од македонски владика во 1960 година. Веќе во 1962 година е поставен каментемелник на МПЦ „Свети Петар и Павле“ во Гери – Индијана, а во 1964 година на црквата „Свети Климент Охридски“ во Торонто. До Втората светска војна, бројот на Македонците во Австралија беше само неколку илјади. Меѓутоа, по војната овој број рапидно се зголемува, бидејќи, речиси цели села од егејскиот дел на Македонија, како и од Битолско, од Охридско, од Преспанско и од други делови на Македонија, се преселија во Австралија и Канада. И така, никнуваа македонските православни цркви во светот. Овој феномен станува посебна преокупација на Катин, кој на оваа тема дава посебно место во своите дела за иселеништвото.

Еден од добрите познавачи на неговото творештво, митрополитот Кирил, во повеќе прилики по повод промоциите на делата на Катин, ќе истакне: *„Имам посебна чест и големо задоволство, пред сè, во квечерието на големиот христијански празник Цветници, а особено во пресрет на празникот над празниците, Светото Христово Воскресение - Велигден, како и големите јубилејни чествувања: 100 години од Илинденското востание, 100 години од Македонското иселеништво и 40 години од евангелисувањето на првата Македонска православна црква „Свети Петар и Павле“ во градот Гери, Индијана, во САД, да бидам еден од учесниците на промоцијата на делото „Македонците во Соединетите Американски Држави и во Канада.“*

Мојот неколкудецениски драг пријател и истакнат оригинален хроничар на македонската иселеничка голгота и вознес во период од 4 децении, е братот по Господа, Славе Николовски-Катин. Во оваа пригода сакам да нагласам дека познатството, соработката и другарувањето со господинот Катин трае од 1969 година, од времето на моето востолитување за надлежен архијереј на Американско-канадската македонска православна епархија, во црквата „Свети Климент Охридски“, во космополитскиот прекрасен град Торонто, Канада“

Исто така, еден од добрите познавачи на творештво на Славе Катин е професорот д-р Вера Стојчевска – Антиќ, која во повеќе прилики по повод промоциите на негови дела, ќе истакне: *„Да се зборува за македонското иселеништво во светот, значи да зборуваме самите за себе, за нашата историја, за нашата миграција, за нашата историско-општествена*

состојба во егзистенцијалниот континуитет. Кога го читаме она што Катин го напишал за нашите преселници, тоа значи дека со нескротлив интерес се само запознаваме. Зашто тие преселници се наши роднини, оние кои своите генеолошки гранки ги пресадуваат во некоја далечна земја, за нас позната преку прераскажувањата, а во која еве, продолжува семејниот растеж, честопати пренесен од кај Драгорот долж Аризона, од Треска кај Нијагарините Водопади, од Преспанското Езеро кај Циришките Езера, или крај бескрајните океани на Америка и Австралија“.

Монографијата „Славе Катин – живот и дела“ е поделено на седум глави и Додаток. Првата глава е посветен на Македонија, земјата на непокорот и вечната иднина, во кој се поместени текстови за историскиот развој на иселувањето од Преспа и етничка Македонија. Втората глава е посветена на печалбарството како судбина, во која се поместени текстови за печалбската судбина на Славе Катин, како и текстови за семејството, животот и творештвото на неговата сопруга Нада Иванова – Николовска.

Третата глава го носи насловот „Дел од семејното печалбарство“ во која се дадени текстови за печалбарската судбина на семејството на Славе Катин, почнувајќи од неговиот дедо Алексо кој отишол на печалба уште во 1921 година, па до денешни дни. Четвртата глава е посветена на истражувачката работа на Катин почнувајќи од пред педесет години во Хидробиолошкиот завод во Охрид, каде го постави темелот на неговата преведувачка и публицистичка дејност,

Петтата глава го носи насловот „Љубојно – моја втора љубов“, во која се поместени текстови за печалбарското Љубојно и етничка Преспа, каде семејството на Катин има библиотека со пет илјади книги. Шестата глава е посветена на биографските податоци на Катин и се презентирани неговите награди и признанија, како и неговата публицистичка дејност од 66 дела, објавени во период од 50 години.

Седмата глава е посветена на дела објавени за неговиот живот и дела, меѓу кои: „Творештвото на Катин I и II издание“ од Душан Ристевски-Македон и сликовниците на петте внуциња на Нада и Славе Катин. И последната глава насловена како Додаток ги содржи: Интервјуто на Славе Катин на радиочасот 3Z од Мелбурн што го води д-р Ицо Најдовски-Перин, рецензијата на Веле Митаноски под наслов „Славе Николовски-Катин – Македонец по рожба, а граѓанин на светот“. Во продолжение е даден избор на објавени фељтони и продолженија од дела, презентирани трудови на симпозиуми, трибини, собири, конференции, советувања, избор на трудови и преведени книги и други трудови публикувани на македонски и на англиски јазик, а објавени во иселеништвото и во Македонија.

ЗАД ПРИСОЈ – ИСТОРИЈА НА СЕМЕЈСТВОТО ЗДРАВЕСКИ ОД СЕЛО ЛОПАТИЦА, ПРИЛЕПСКО ОД ЈАГОДА ЗДРАВЕСКА-КОТЕСКА

„Зад Присој, историја на семејството Здравески од село Лопатица, Прилепско“ претставува трето авторско дело на Јагода Здравеска-Котеска. По долгогодишно истражување и систематско собирање податоци за семејната историја, книгата беше објавена во јули 2025 година. Семејната историја на авторката во суштина претставува дел од пошироката историја на македонскиот народ.

Промоцијата на книгата „Зад Присој“ се одржа на 7 декември 2025 година во просториите на Yarra Plenty Regional Library, Mill Park, во организација на Македонското литературно здружение „Кочо Рацин“ од Мелбурн. Водител на програмата: Лидија Стојаноска, Промтори: Гордана Димовска и Зоран Здравески, Читаа извадоци од книгата: Дона Димовски-Канатаровски, Весна Котеска, Антониј и Китан Здравески

Во своето обраќање пред присутните, авторката истакна дека целта на делото е *„семејната историја да остане запишана како наследство за моите деца и идните поколенија. Да ги потсети дека потекнуваат од еден жилав и отпорен народ кој преживеал бројни премрежја низ историјата, но никогаш не се покорил и опстојува успешно до денешен ден, и покрај сите пречки. Исто така, да им оддадам почит на предците за нивната истрајност, храброст и способност да преживеат и да се снаоѓаат во време кога било повеќе од тешко да се живее, особено од Илиденскиот период па сè до завршувањето на Првата светска војна.“*

Книгата е структурирана во осум поглавја, во кои се опфатени:

- монографија за родното место Лопатица и неговата околина,
- историски преглед на условите во кои живееле предците на авторката,
- семејни лози и детален антрополошки запис за селото и семејството Здравески.

Во делото се опишани семејните традиции, животот во пошироката патријархална заедница, склучувањето бракови, традиционалните прослави, исхраната и други аспекти од секојдневието. Осмото поглавје е целосно посветено на печалбарството, со посебен осврт на заминувањето на членови од семејството во Австралија, меѓу кои и таткото на авторката, Китан Здравески, кој заминал на печалба во 1970 година.

Во книгата се опфатени и бројни елементи од културниот и духовниот живот на предците, како и сеќавања за светот, времето и животот што одминале, но со ова дело се спасени од заборав.

Во рецензијата на д-р Ник Анастасовски, книгата е оценета како „длабоко интересна, во која на хронолошки начин е прикажана историјата на семејството Здравески – едно македонско семејство вкоренето во селото Лопатица, Прилепско. Авторката успеала беспрекорно да ја спои нарацијата на семејната историја со поширокиот историски и културен контекст на регионот, нудејќи им на читателите живописен портрет на животните искуства на Македонците низ подолг временски период.“

Други дела на Јагода Здравеска-Котеска се:

- романот **„Љубов по слика“** (2021), кој ја обработува темата за стапување во брак по слика – честа појава кај македонските печалбари од крајот на 1960-тите и 1970-тите години,
- книгата **„Велика, одронувањето на каменот“** (2022), биографско-етнографска приказна посветена на нејзината мајка Велика.

Славе КАТИН

**ПОЗНАТИОТ ИСЕЛЕНИК Д-Р ЛЕФТЕР МАНЧЕ ГО
ПРОСЛАВИ СВОЈОТ 90-ТИ РОДЕНДЕН
СО ФОРМИРАЊЕ ФОНДАЦИЈА**

Познатиот иселеник д-р Лефтер Методиев Манче кој е дете прогонето од Егејска Македонија, а кој постана светски естетски хирург, трансплантер и асистент универзитетски професор, на 28 септември 2025 година, во хотелот „Мериот“ во Скопје, заедно со бројни роднини, другари, колеги, и пријатели од сите делови на Македонија, го прослави неговиот 90. роденден со промоција на Фондацијата “Доктор Лефтер Манче”

По интонирањето на македонската национална химна, реч за животот и делото на доктор Лефтер Манче одржа претседателот на Светскиот Македонски Конгрес и генерален секретар на Сојузот на здруженијата на Македонците и децата бегалци од Егејскиот дел на Македонија МАКЕДОН, Тодор Петров.

Пригодно обраќање со евоции од неговиот живот и историјата на Егејскиот дел од Македонија одржа доктор Лефтер Манче, а свечената трпеза ја благослови Неговото Високопреподобие отец Никодим Царкњас, архимандрит мегленски.

Присутните ги забавуваше музичката група “Егејска рапсодија” од Штип, со песни и ора од Егејот - душата на Македонија, како и Марија Ташевска и Ленче Димовска со народна носија од костурско, кои отпејаа три македонски народни песни од Егејот: “Мори чупи костурчанки”, “Луда ми тера коњи” и “И ние сме деца на мајката земја”.

Во Фондацијата, доктор Лефтер Манче ќе вложи околу 40 милиони денари сопствени средства. Од дивидентата на акциите во Алкалоид АД Скопје, ќе се

доделува годишна награда на најдобрите студенти од трета студиска година на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје - и на Катедрата за македонски јазик при Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје.

Во Одборот на Фондацијата свои претставници ќе имаат Македонската Православна Црква - Охридска Архиепископија и Јустинијана Прва, Универзитетот “Свети Кирил и Методиј” во Скопје и Македонската академија на науките и уметностите.

Доктор Лефтер Манче како најдобри студени на трета година во учебната 2024/2025 година ги награди студентот Жан Павлов од Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје со просек 10, и студентите Стефан Спасовски и Алма Шемо од Катедрата за македонски јазик при Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје со просек 9,92.

На прославата присуствуваа Македонци и претставници на македонските здруженија и заедници од сите делови на Македонија - од Пиринскиот и Егејскиот дел од Македонија, како и од Албанија, Косово и Србија.

Д-р Лефтер Манче е еден од малите великани, кои го поминаа македонскиот дел од пеколот, ги изодеа македонските планини, Европа и светот, но никогаш, каде и да се, не заборавија дека тие им припаѓаат на своите села, градови и на својата родна грутка Македонија. Како Македонец и патриот, д-р Манче често учествувал со помош за добротворни цели на институции и поединци во Македонија.

Тој е основач на „Здружението на Македонците од Загоричани“, Костурско, Егејска Македонија и спонзор на Загоричанската вечера која секоја година, под негово покровителство, ја организира ова здружение. Исто така, тој е голем донатор и хуманист кој ги помага Македонците и нивните организации и списанија во сите делови на Македонија.

Лефтер Манче е роден на 29 септември 1935 година во револуционерното село Загоричани, Костурско, во егејскиот дел на Македонија. Се родил како петто, од шест деца во семејството Џидрови. Неговиот татко Методи, заедно со 72 мажи од селото бил затворен од монархофашистите во април 1945 година и осуден на 101 година робија на егејските острови (1945 - 1961).

Во текот на Граѓанската војна во Грција, неговата мајка Александра (Џана) и тројцата браќа (Димитар, Стево и Харила) загинале како партизани, а Лефтер го пораснала неговата тетка Јана Манчева (сестра на мајка му) и тетинот Стево, по кои го носи и презимето

По жестоките бомбардирања на македонските села во 1948 година, заедно со други деца од егејскиот дел на Македонија, Лефтер како тринаестогодишник бега преку преспанското село Љубојно и Битола во Будимпешта, Унгарија. Неколку месеци по доаѓањето во Будимпешта, децата бегалци биле распределени во прифатилишта во повеќе градови и села во Унгарија, а Манче бил со група од 21 дете од Загоричани.

Во Унгарија, Лефтер Манче завршил основно и гимназиско образование, а потоа како добар спортист го завршил Факултетот за физичка култура (1955-1959). Веднаш потоа ја остварил големата љубов кон медицината. Во 1959 година се запишал на Медицинскиот факултет на Универзитетот во Дебрецен. По дипломирањето со одличен успех во 1965 година, Лефтер Манче, најпрво, работи четири години како помошник доктор, а по положувањето на испитите во октомври 1969 година и со стекнувањето на титулата доцент, работи како асистент-професор на Универзитетската хируршка клиника.

Во 1973 година, тој бил испратен од Универзитетот во Киев, тогашен СССР, и откако се појавила неговата студија за рак на дојката во Германија, во април истата година бил поканет на водечкиот Институт за истражување на ракот Финсен во Копенхаген, Данска. Таму останал два месеца, а потоа решава својата специјализација да ја продолжи во Канада.

Во јуни 1973 година, Лефтер Манче емигрирал во Канада. Објавувањето на неговите студии во меѓународни реномирани медицински списанија, му овозможуваат од канадските власти да добие трајна виза за престој, по што ја започнал битката да го доведе и своето семејство. По долги шест месеци, унгарската влада дозволила неговата сопруга и двата сина да дојдат во Канада.

Меѓутоа, во Канада не му биле признати испитите, па морал да почне од почеток. Во текот на наредните две години ги положува американските испити, а од 1975 до 1979 година работи на Катедрата за општа хирургија на Универзитетската клиника во Отава. Во 1979 година ги положил канадските хируршки испити и во 1980 година Лефтер Манче ја отворил првата приватна клиника за естетска хирургија во Канада.

Согледувајќи дека може многу повеќе да придонесе во естетската хирургија, почнал да патува по светот, посетувајќи познати специјалисти од оваа област. Тој го собира потребното знаење, по што почнува да работи како оператор-специјалист за трансплантација на коса, липосукција, пластика на лице, на очи и на гради.

Во 1984 година заминал за Кан каде присуствувал на Првиот светски конгрес на пластичари за липосукција, по што започнал да извршува хируршки интервенции. Неговото име се појавило на канадските медиуми, а во 1986 година го пишува првиот вовед по липосукција кој истовремено е прва ваква статија од областа на естетската хирургија во Канада.

Истата година во Будимпешта, одржал предавање на оваа тема, а неговите написи за липосукција се појавуваат во канадските, унгарските и француските медицински списанија. По 1987 година, на оваа тема Лефтер Манче одржал повеќе предавања ширум светот, а доктори од целиот свет доаѓале кај него бесплатно да се обучуваат.

Д-р Манче ги обучувал и првите унгарски и македонски пластични хирурзи. Во 1995 година, на Клиниката за пластична хирургија во Скопје, тој во соработка со сега веќе починатиот проф. д-р А. Мишковски, ги извршил првите операции за липосукција и трансплантација на коса. Потоа соработува и со други македонски колеги, а вршел операции и на приватната клиника „Ре Медика“.

Во 2002 година, заедно со син му ја отворил и меѓународната Клиника за трансплантација на коса „Атлантук“ во Будимпешта (Atlantik Hajatultetesi Klinika, Budapest), па оперирал паралелно во Канада и Унгарија, како и во Скопје. Д-р Лефтер Манче до 2006 година, само во Канада извршил повеќе од 10.000 оперативни зафати на трансплантација на коса, липосукција, естетика на гради, пластика на лице и очи.

Член е на угледните друштва и институции: The Royal College of Surgeons of Canada; The International Society of Cosmetic Surgery; The American Academy of Facial Plastic & Reconstructive Surgery и член основач на The American Academy of Cosmetic Surgery и на The International Society of Hair Restoration Surgery.

Иако е познат светски хирург за естетска и пластична хирургија, д-р Лефтер Манче никогаш не го заборавил своето македонско потекло. Повеќе од две децении тој со својата кореспонденција ја промовира вистината за Македонија. Од осамостојувањето на Македонија во 1991 година, па сè до денес, тој се вклучува во борбата за признавање на Македонија. Пишува писма до Советот за безбедност (1992) и има преписка со бројни и значајни личности на политичката сцена, меѓу кои и со поранешниот премиер на Велика Британија, Тони Блер, кој го уверува дека Македонија ќе го добие кандидатскиот статус на ЕУ. Тој се допишува со Ван дер Штул, Солана, Робертсон, како и со други владини министри на Унгарија, Канада и Австралија.

Значајно е да се одбележи дека д-р Лефтер Манче е автор на голем број научни трудови објавени во светот. Во исто време, тој е автор и на делото „Културно однесување“ на автобиографијата „Патот до врвот“ и на најновата книга „Мојата борба за македонското име“.

Монографијата „Патот до врвот“ (2015) е негово автобиографско дело на македонски јазик, со 460 страници и со голем број фотографии,. Тој во делото се јавува како љубопитен патеписец, ангажиран репортер на сè она што го памети на своите многугодишни патувања, средби и разделби. Во автобиографијата се дадени бројни документи за средбите и преписките со голем број видни личности од светот, бројни значајни податоци за Македонија, за Канада, за светот, текстови од неговиот живот како хирург, хуманист и светски патник.

На промоцијата на неговото автобиографско дело беше нагласено дека д-р Лефтер Манче е роден во Егејска Македонија, израснал во Будимпешта, а живее во Отава. Меѓутоа, иако тој го прокрстари целiot свет, секаде се чувствувал како Македонец. Затоа, со право се вели дека д-р Лефтер Манче е еден од големите познати бранители на уставното име на Република Македонија и на вистината за македонскиот народ и етничка Македонија.

Но, се чини најзначајно е тоа што д-р Лефтер Манче живее со спомените на неговите браќа Димитар, Стево и Харила од село Загоричани, Костурско, кои своите животи ги дадоа за Егејска Македонија и беа жртви во Граѓанската војна во Грција.

Со одлука на Четвртото генерално собрание одржано на 10 и 11 август 1996 година, Светскиот македонски конгрес, како неформален Светски парламент на Македонците од сите делови на Македонија и во целиот свет, му го додели највисокото светско семакедонско признание на доктор Лефтер Манче за живот и дело, почесната титула „Македонски сенатор“.

Интервју со писателот Раде СИЛЈАН
Интервјето го води Фиданка Танаскова

ПРИВАТИЗАЦИЈАТА, ПРОМЕНАТА НА ИМЕТО И ДОГОВОРОТ ЗА ДОБРОСОСЕДСТВО СО БУГАРИЈА ЈА УРНИСАА МАКЕДОНИЈА

1. Осамостојувањето на Македонија во 1991 година го дочекавме со голема возбуда и радост. Што мислевте тогаш, каде ќе биде и каква држава ќе биде Македонија по триесет и пет години?

- Како и сите Македонци живеев со идеалите дека ќе градиме држава на здрави темели и ќе го продолжиме патот на нашите предци. Меѓутоа, несоодветната селекција на кадри, посебно на клучните места, придонесе за миг да се раслојат големите комбинати и илјадници работници да останат на улица. Денес можеме да говориме за заблудите и за лошите кадровски решенија од страна на челниците на политичките партии. Во едноумието за да добиеш решение за работа, требаше да поминеш една година како приправник. Дури по полагањето на приправничкиот испит можеше да се добие решение за редовно вработување. А, ние што направивме: избравме премиери и министри, на кои тоа им беше прво вработување. Го прифативме непишаното правило: да следиме неоформени млади луѓе кои раководеа со државата, без никакво искуство ниту во политиката, ниту во економијата, а уште помалку во надворешната политика. Тој тренд (со одредени исклучоци) го продолживме и во новиот мелиениум, главно со негативна селекција на кадри, која за жал се прошири скоро во сите институции.

2. А сега, како да загубивте од својот тогашен оптимизам. Во вашите стихови сè почесто има песимистички очекувања, предупредувачки пораки. Тоа си доаѓа со искуството и со годините или, како на ангажиран писател, тоа се куси досетливи мини анализи на состојбите кои ги набљудувате со една поетска слобода во мислата?

- Авторот никогаш не треба да живее во стаклено своно. Тој треба да биде буден чувар на својот дух и да го чувствува пулсот на времето. Во моите песни навева чувството на загроза или како што констатира критиката, тие се пресликана реалност на дел од македонските духовни состојби и премрежиња.

3. Карактеристична е вашата последна промоција која патем, помина со голем одглас во медиумите и со присуство на бројни ваши колеги, но не и само колеги, туку и луѓе од сите сфери на културата, се разбира и од други категории на граѓани и читатели. Станува збор за книгата „Туѓинец во својата земја“. Се чувствувате ли како туѓинец и од кога, ако одговорот е потврден?

- Насловот на мојата нова книга го отсликува нашето време, во кое владее оттуѓеност, разочарување, апатија и безизлезност од катадневните состојби. Па, како би можел авторот да се чувствува, кога некои натрапници присилно го менуваат името на Татковината. И, за жал се гордеат со таа заблуда, велејќи дека тоа го посакал македонскиот народ. Но, лудоста и глупоста се безгранични, па тие бездарници сакаат поразот да го прогласат за победа.

4. На кој слеп колосек е Татковината, да се послужам со Ваш стих во прашањето?

- Подолго време сме оставени на слеп колосек, а секој ден не бомбардираат некадарни луѓе, дека треба да се откажеме од самите себе, од она што се градело и се создавало со векови. За жал и за голема несреќа, многумина посакуваат да го раскинат македонското ткиво и бездушно да не натераат да признаеме дека сме вчерашни. Меѓутоа, ако на некои политичари им се брза и секој ден повторуваат исти излитени флоскули, на македонскиот народ не му се брза. Тој го чувствува пулсот на времето, та затоа веќе не им верува на политичарите.

5. Земја е на многу нешта, земја е на идеали, велите во стиховите. Ама да не загубивте од идеалите?

- За Македонците идеалите биле мотив за опстанок и во турско и во српско и во бугарско ропство. Нашите предци треба да ги славиме, зашто живееле со идеали и опстојувале на овие древни простори. Ние, во време на етаблирани институции, на самостојна држава живееме со одредени заблуди, често коленичејќи пред белосветски натрапници, кои ни кажуваат како да живееме, но без да почувствуваат колку се болни нивните пораки.

6. Па уште и ќе кажете дека имаме море несолено и што уште не, ама дека можеме и без народ да останеме. До таму ли дојдоа работите?

- На ова Ваше прашање ќе одговорам со стиховите од песната „Лажно време“ напишана во раните деведесетти години од минатиот век: *Си имаме море несолено/Си имаме многу татковини/Се си имаме/А утре можеби народ ќе немаме.*

Пораките од оваа песна можеби се предупредувачки, а можеби и пророчки. Но, говорат за една реалност, која се случува во последниве децении. Треба да прошетаме низ Мариово, низ Демирхисарските села, во славна Дебарца, во Поречието, Струшки Дримкол, Малесија, Малешевијата и во целата Источна Македонија и треба да се молиме на господа за нов живот и детски џагор.

7. Тогаш, што може да се стори ако самиот велите, дека живееме во круг од идеали и заблуди?

- Навистина подолго време живееме во круг од идеали и заблуди. И, во време, кога треба да се будиме со надеж за нов живот, ние западнавме во декаденција. Тоа е опасен процес што треба да запре оти води кон бездна, од каде што враќање нема.

8. Како што веќе се обидов да констатирам преку едно од претходните прашања, дека помалку оптимизам има во вашите пораки преку песните, што ни кажува огледалото, кога молкот е огледало, како што напишавте?

- Песните се еден вид предупреда на она што не опкружува и што се случува. Тие укажуваат на молкот што завладеа кај многу личности и институции. Нашата рамнодушност е најубаво прибежиште за наконтени челници, кои зборуваат во името на народот, но со нивните постапки често го потценуваат и презираат. Во тој магичен круг главно се движат во еден правец и постојано повторуваат, дека јазикот е заштитен, а идентитетот бетониран. Тоа говори дека тие не веруваат (или не сакаат да веруваат) во се што е создадено на македонски јазик, но и дека воопшто не се дружат со книгите на македонски јазик. Кога ги слушам нивните пораки, често помислувам како да се мануелни работници, а не одговорни луѓе кои треба да живеат со вредностите на се што е напишано на македонски јазик.

10. Кои се најкрупните две-три грешки што се направија во Македонија во последниве триесет години?

- Од многуте крупни грешки што се направија во Македонија во последниве триесет години, навистина е многу тешко да издвоиме само две до три. Но, сепак ќе посочам три грешки, кои ја обезличија македонската држава. Првата грешка е лошата приватизација, која поради брзоплетоста, неукоста и алчноста на одредени слоеви, остави илјадници луѓе без работа, без основна егзистенција. Пустошот што го направи приватизацијата денес е видлив во сите села и градови на нашава држава. Втората и непростлива грешка е промената на името на државата, а третата, според мене, е лекоумно прифатениот договор за божемно „добрососедство“ со нашиот источен сосед. Но, лудилото е безгранично, па така неуспешниот референдум го прогласија за успешен, а со потпишувањето на „братскиот договор“ се обременивме со многу грижи и, како што мудро вели народот, влетаваме како волови во слама. Дозволивме со нашите идентитетски прашања да манипулираат неуки луѓе и постојано да повторуваат дека сè е бетонирано, како божем да се дојдени од друга планета. Но, древни се корените македонски ...

Раде СИЛЈАН (1950, Жван, Демирхисарско) завршил Филолошки факултет на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје. Работел како новинар во „Студентски збор“, „Детска радост“, „Железничке новине“ и Радио Скопје. Бил главен уредник на Третата програма на Македонското радио и Генерален директор на издавачката куќа „Македонска книга“. Основач и главен уредник е на Книгоиздателството „Матица македонска“ од Скопје.

Во два мандати бил претседател на Друштвото на писателите на Македонија (2008-2014). Член е на Сојузот на литературните преведувачи на Македонија и на Македонскиот ПЕН центар. Главен и одговорен уредник на едицијата „Македонски искушенија“ и член на редакцискиот одбор за подготовка на издавачкиот проект „135 тома македонска книжевност“. Почесен член е на Македонското друштво за наука и уметност во Битола. Член е и на меѓународната академија „Махаи Еминеску“ во Крајова, Романија и на Славјанската академија во Варна, Бугарија.

Автор на стихозбирките: Третиот лик на времето (1975), Сенки на јавето (1980), Гласник (1989), Засидување на сенката (1990), Осамен поглед (избор, 1996), Пресликано време (1999), Гласот на предците (2001), Провев во татковината (избор, 2004), Горчлив вилает (2006), Сенки на татковината (2007), Врвови (2008), Кругови (2009), Завештанија (2010), На мегдан за татковината (избор, 2010), Молитвење (2011), Блажена (2012), Сенка на векот (2013), Огледало на вековите (избор, 2013), Молитви, блаженства, сенки (2014), Отворена книга (2014), Молитва за Македонија (2015), Устата на јавето (2017), Бакнежот на судбината (2020) и Туѓинец во својата земја (2023).

Во областа на критиката и есејот ги објавил делата: Пронајден облик (1986), Дијалог со времето (1988), Магијата на зборот (1991), Литературни координати (1999), Македонски писатели и дела кн.1 (2006), Македонски писатели и дела кн. 2 (2008), Огледи за македонската проза (2010), Огледи за македонската поезија (2010), Текови на македонската литература (2011), Нова и современа македонска поезија (2012), Совршен облик (2014), Автентични гласови (2015) и Предизвици-Личности, дела и настани (2020).

Ги приредил антологиите: Македонска поезија XIX век (1989), Македонска драма XIX и XX век (1990), Македонска поезија во XIX и XX век (1990), Сто години македонска драма (1992), Нова и современа македонска поезија (1996), Модерна македонска поезија (1997), Забранета одаја - Антологија на македонскиот расказ (2004), Македонија пее (2008), Македонската литературна критика (2008), Антологија на балканскиот расказ (2014), Светиот пат - поезија од балканските народи (2015), Сончево огледало - антологија на македонската поезија за деца (2016), Македонски писатели за деца - поезија (2017), Македонски писатели за деца - раскази (2017) и Современа македонска поезија (2018).

Во 2021 година, Книгоиздателството „Матица Македонска“ објави избрани дела од творештвото на Раде Силјан во десет томови.

Дваесет и осум негови книги се преведени на: англиски, руски, турски, грчки, италијански, бугарски, српски, унгарски, украински, полски, латински, романски, црногорски, влашки, словенечки, бошњачки и албански јазик..

Добитник е на национални и меѓународни награди и признанија, како и на државните награди за животно дело од областа на културата „11 Октомври“ (2010) и „Свети Климент Охридски“ (2015).

Risto STEFOV

HOW THE MACEDONIAN POPULATION WENT FROM A MAJORITY TO A MINORITY AFTER THE BALKAN WARS

Despite all the minority agreements and promises of fair treatment for their newly subjugated Macedonian people, the Greek, Bulgarian and Serbian Governments not only maintained the status quo but began to accelerate the process of expulsion, denationalization and forced assimilation in Macedonia.

Following World War I, Greece and Bulgaria, according to the November 27, 1919 Minority Treaty convention, exchanged populations. Greece expelled some 53,000 (Wilkinson, 1951:262) "Slav speakers" to Bulgaria in exchange of 30,000 so called "Greeks" from Bulgaria.

Then with the breakout of the Turkish-Greek war in 1921 as a result of Venizelo's "Megali Idea" a policy to create a "Greater Greece" and bring together all "Greek peoples" under a single Greater Greek State, the Macedonians in Greece again became victims of yet another war. First it was Macedonian men sent to fight and die in Turkey for the glory of "Greater Greece" and later Macedonian lands were given away as Macedonia became a dumping ground for Turkish refugees.

Greece launched a major offensive against Turkey in March 1921 and by the end of the summer the Greek armies reached the Sakarya River, about forty miles west of Ankara.

The assault on Asia Minor was an "exclusively Greek initiative" without the blessing of the Entente Powers and as a result the Greeks found themselves alone and running out of ammunition. They knew they couldn't count on Italy or France for help but the realization of their predicament sunk in when Britain also refused to help them. By early autumn the Greeks were pushed back beyond the halfway point between Smyrna and

Ankara, reaching an uneasy military stalemate. Realizing that they couldn't possibly win militarily or politically, the Greeks turned to the Paris Conference of March 1922 looking for a compromise. The compromise called for the withdrawal of the Greek armies and placing the Christian population under the protection of the League of Nations. Sensing a victory, Mustafa Kemal of Turkey insisted on an unconditional evacuation of the Greek forces, a demand unacceptable to the Greeks. Still counting on British help, in July 1922 the Greeks unsuccessfully attempted to get permission from their allies to enter Tsari Grad (Istanbul).

Turkey launched a full-scale offensive on August 26, 1922 (a dark day for Greece and its Megali Idea) near Afyonkarahisar and forced the Greeks into a hasty retreat back to Smyrna.

On September 8th the Greek army was evacuated and the next day the Turkish army invaded Smyrna. The worst came on the evening of the 9th when outbreaks of killing and looting began, followed by a massacre of the Christian population in which 30,000 Christians, perished. As a result of the violence 250,000 people fled to the waterfront to escape the catastrophic disaster.

The Asia Minor campaign was over along with the "Megali Idea" of a Greater Greece. Worse yet, as a result of this catastrophic Greek fiasco, over one million Turkish Christians were displaced; most of them were moved to Macedonia. Their settlement affected the demography of the Macedonian landscape as well as the morale of the Macedonian population. An entire generation of young Macedonian men, who were drafted into the Greek military, were sent to the Asia Minor campaigns and many lost their lives. The Greek authorities never acknowledged their service and no compensations were ever paid to the families of those "breadwinners" who lost their lives. The reason for the omission, according to Greek authorities, those who fought for Greece from Macedonia "were not Greeks but Bulgarians". How convenient! This is how Greece treated and is still treating its noble citizens of Macedonian descent!

I just want to mention here that many Greeks blame this catastrophe on the Turks and believe the Turks were at fault. How can Turks be at fault when it was Greece that unlawfully and without provocation attacked and invaded Turkey?

By the Treaty of Lausanne in July 1923, the Greco-Turkish war came to an end and Greece and Turkey signed a population exchange agreement.

It is important to understand that the selection criteria for the population exchanges were based strictly on religion. In other words, Greece agreed to accept a Christian population regardless of ethnicity or language. Similarly, Greece agreed to expel a Muslim population regardless of what ethnicity it belonged to and what language it spoke. As a result, Greece exiled many Macedonians from Greek occupied Macedonia simply because they were of the Muslim faith.

The November 1925 issue of National Geographic Magazine best illustrates the magnitude of the human wave, the audacity of the Greek and Turkish authorities and the total disregard for human life. "History's Greatest Trek, Tragedy Stalks the Near East as Greece and Turkey Exchange Two Million of their People. ...1922 began what may fairly be called history's greatest, most spectacular trek-the compulsory intermigration of two million Christians and Muslims across the Aegean Sea." "...the initial episodes of the exchange drama were enacted to the accompaniment of the boom of cannon and the rattle of machine gun and with the settings pointed by the flames of the Smyrna holocaust." (Page 533, Melville Chater, National Geographic, November 1925)

" Stroke of the Pen Exiles 3,000,000 People. It is safe to say that history does not contain a more extraordinary document. Never before in the world's long pageant of folk-wanderings have 2,000,000 people-and certainly no less than 3,000,000 if the retroactive clause is possible of complete application-been exiled and re-adopted by the stroke of the pen" (Page 569, National Geographic, November 1925). "Even if regarded as a voluntary trek instead of a compulsory exchange, the movement would be without parallel in the history of emigration." "One might just add that history has never produced a document more difficult of execution. It was to lessen these difficulties that exchangeability was based in religion and not race. Due to five centuries of Turkish domination in Greece, the complexities in determining an individual's racial status are often such as would make a census taker weep." (Page 570, National Geographic, November 1925)

"Greece with one-fifth Turkey's area has 1,500,000 more people. Turkey with a population of 5,000,000 and naturally rich territory contains only 15 people to the square mile...Greece, with less than one fifth of Turkey's area, emerges with a population exceeding the latter's for the first time by 1,500,000 people averaging 123 to the square mile." (Page 584, National Geographic, November 1925)

"History's Greatest Trek has cost 300,000 lives. Conservative estimates place it at 300,000 lives lost by disease and exposure." (Page 584, National Geographic, November 1925)

"The actual exchange was weighted very heavily in Turkey's favour, for some 380,000 Muslims were exchanged for something like 1,100,000 Christians." "The total population in Greece rose between 1907 and 1928 from 2,600,000 to 6,200,000." "After the Greek advances of 1912, for instance, the Greek elements in Greek Macedonia had constituted 43 percent of the population. By 1926, with the resettlement of the refugees, the Greek element has risen to 89 percent." (Page 121, Richard Clogg, A Short History of Modern Greece).

Please note that Clogg uses the words "Greek element" and not "ethnic Greeks" (if there is such a thing?) when referring to the population in Greek occupied Macedonia. What exactly did he mean by "Greek element"?

The "Greek element", as he calls it is not Greek at all. It consists of Vlachs, Albanians and Macedonians mainly those affiliated with the Greek Church. There were no "ethnic Greeks" living in Macedonia prior to its colonization by the Turkish refugees. Many people of Turkish speaking Eastern Orthodox stock were exchanged with Sunnite Muslims of Greece. The Turkish speaking Karamanlides were sent to Greece, while Greek speaking Cretan Muslims were deported to Turkey. The Karamanlides lived in Karaman or Cappadocia and may have been Orthodox Christian by religion but they spoke and wrote Turkish and considered themselves to be Turks. When the time came for them to leave for Greece, they were reluctant and while living in Greece were regarded as "foreigners".

In 1924, 31 of the 81 orthodox cities and villages in Cappadocia spoke so called "broken Greek" which Greeks from Greece proper could not understand and the other 50 spoke Turkish only. Also, Christians living in the larger cities like Caesaria, Nigdi, Neapolis, Prokopi, etc spoke Turkish only. Christians living in the eastern provinces of Asia Minor like Pamphylia, Isavria, Cappadocia, Kilikea and Lycaonia from whom the Karamanlides originated and were not Islamized, also spoke Turkish only.

In my estimation it is doubtful that the actual population of "Greeks" present in Greek occupied Macedonia prior to the arrival of the Turkish settlers was 43% as Clogg and others claim. A more accurate estimate would be 3%, representing the new Greek settlers mainly business opportunists already there, the Greek administration, police and military types that arrived and settled in Macedonia between 1912 and 1922. Further proof of the low existence of so called "Greeks" in Macedonia can be found in the 1911 edition of Encyclopedia Britannica under the heading "The Outline of the Macedonian Problem". According to Encyclopedia Britannica, the total population living in Macedonia was 2.2 million consisting of 1.3 million Christians, 800 thousand Mohammedans and 75 thousand Jews. Among the races [ethnicities probably determined by language] living in Macedonia included are 1.15 million Slavs, 500 thousand Turks, 120 thousand Albanians, 90 thousand Vlachs, 75 thousand Jews, 35 thousand Gypsies and 25 thousand Greeks. If we go by these stats, the so called "Greek speaking" population living in Macedonia in 1911 amounted to no more than 1.1% of the total population. Hardly the 43% presented by Clogg. What Clogg is referring to by this 43% is most probably the Macedonian Christian population affiliated with the Greek Church which by no means was "ethnic Greek" or Greek speaking.

I also do not agree with the idea that the entire refugee population that was settled in Macedonia from Turkey was "ethnic Greek" or "Greek speaking" as Greek authorities would like to portray it. In any case, assuming that the total population of settlers from Turkey (89%-43%) was 46% and that from Greece was 3% then by 1932 there were 49% newcomers and 51% indigenous people living in Greek occupied Macedonia.

I call the settlers "newcomers" because there is no proof that they were in any way "Greek". Yes, the Turkish refugees were Christians but that does not mean that they were actually "ethnic Greeks".

"If Greece exists today as a homogeneous ethnos, she owes this to [the Asia Minor Catastrophe]. If the hundreds of thousands of refugees had not come to Greece, Greek Macedonia would not exist today. The refugees created the national homogeneity of our country. (Antonios Kandiotis, Metropolit of Florina, Page 141, Anastasia Karakasidou, Fields of Wheat, Hills of Blood)

Surprisingly (and shamefully) after knowing all this, Greece still claims its population to be homogeneous and directly descendent from the ancient peoples of the ancient City States and of the ancient Macedonians.

According to Karakasidou, almost half of the refugees from Turkey were settled in urban centers and rural areas in Macedonia. "Searching for locations in which to settle this mass of humanity, the Greek government looked north to the newly incorporated land in Macedonia..." "...by 1930, 90 percent of the 578,844 refugees settled in rural Greece were concentrated in the regions of Macedonia and western Thrace. Thus Macedonia, Greece's newly acquired second 'breadbasket' (after Thessaly), became the depository for East Thracian, Pontic, and Asia Minor refugees." (Page 145, Anastasia Karakasidou, Fields of Wheat, Hills of Blood)

If we take into consideration that most of the population imported from Turkey into Macedonia was ethnically "unknown" or non-Greek and the fact that very few so called "Greeks" from Greece proper settled in Macedonia we can conclude that Greek occupied Macedonia was settled by a number of non-Greek ethnicities.

It is not ridiculous to assume that Greek occupied Macedonia after the settlements consisted of 51% indigenous people, predominantly Macedonians and 49% of newcomer

settlers mostly of non-Greek (Turkish, Armenian, Albanian, Vlach, Patriarchic Macedonian, etc) origins.

In other words, the demographic composition of Greek occupied Macedonia after the arrival of the Asia Minor refugees still consisted of a Macedonian majority and a slew of unidentified other minorities.

A census done by the Greek government in 1928 reported that there were 81,984 "Slavophones" in Greece. Interestingly, the number of Macedonians drastically fell between 1903 and 1928, supporting the idea that Macedonia was being Hellenized. (If we are to believe the Greek census)

Bearing in mind the stats presented in the 1911 edition of Encyclopedia Britannica, 1.15 million Slav speakers lived in Macedonia. Since Greece occupied 51% of Macedonia in 1912, 1913 we can safely assume that 51% or more of the total Slav speaking population which lived in Macedonia ended up under Greek control. 51% amounts to approximately 600,000 people. Thus, according to 1928 Greek stats, in less than 30 years approximately half a million Macedonians became Hellenized and made into "pure Greeks".

I am using the term "Macedonians" instead of "Slavophones", even though Greece did not recognize them as such and considered them to be Bulgarian speakers, which explains why Professor R. A. Reis, who was commissioned by the Greek government to ethnologically study the new territories, felt compelled to insist that "those you call Bulgarophones, I will simply call them Macedonians" (Reiss, 1915:3).

The numbers really get confusing when we add the Bulgarian and Serbian views. According to the Bulgarian Rumenov, in 1928 there were a total of 206,435 "Bulgarians" living in Greek occupied Macedonia. The Serb Bora Milojevich pegs the numbers at 250,000 "Slavs". Belgrade's "Politika" in its 6164 issue published June 24, 1925 gave three times greater numbers for the Macedonians in Greece than official Athens: "The Greek government must not complain that we are pointing to the fact that the Macedonian population of West Macedonia - 250,000 - 300,000 - is the most unfortunate national and linguistic minority in the world, not only because their personal safety is endangered, but also because they have no church or school in their own language, which they had during Turkish rule."

So, the "real" number of Macedonians living in Greek occupied Macedonia in the late 1920's is unknown and to this day remains disputed in Balkan documents. Unfortunately, Greek governments will not allow anyone, including neutral observers to conduct statistical studies.

If we follow the "Greek example" we will note that according to Greek Stats, Greece is populated by 98% "pure Greeks" and 2% "Muslim Greeks". In other words, Greece, to this day, has no creditable population statistics that are based on ethnic composition.

Without a clear definition of what a "pure Greek" is one cannot accurately interpret what that means. However, looking at the numbers one can speculate that Greece may still be using religious affiliation to define its demographics. The numbers 98% Orthodox Christians and 2% Muslims most accurately represent Greece's demographics. Unfortunately, religious affiliation hardly speaks of the various ethnicities that make up that population. So, what exactly is the Modern Greek nation made up of outside of Orthodox Christians and Muslims? Who are the "ethnic groups" living in Greece today?

To answer this question, we need to go back to the time before Greece became a State and examine the ethnic composition of the populations living on those lands that now make up Greece.

Before Greece became a State for the first time in 1829, its ethnic composition consisted of a Majority of Albanians, Turks, Vlachs and Slav speakers (Macedonians). If there were any so called "Greeks" they were a small minority. As Greece acquired Epirus and Thessaly, more Albanians, Vlachs, Slav speakers (Macedonians) and Turks were added to its Population. In 1912, 1913 as Greece acquired 51% of Macedonian territories, it added a large portion of Macedonians (or Slav Speakers as Greece like to call them), Vlachs, Albanians, Turks, Roma and Jews to its total population.

Since then Greece expelled a number of Macedonians to Bulgaria because they were affiliated with the Exarchate Church, and imported some so called "Greeks" from Bulgaria. Through the 1920's Greece expelled a sizable Muslim population and added a large number of Christian Turks from Asia Minor and other regions of Turkey as indicated earlier. Thus, ethnically speaking at the end of the 1920's even after all the population exchanges, Greece remained predominantly the same; made up of Slav Speakers (Macedonians), Turks, Albanians, Vlachs, Roma and Jews.

There is no doubt that the Slav speakers in Greece are Macedonian and will declare themselves as Macedonians should Greece allow them to do so under the right conditions. If we examine the situation in the Republic of Macedonia in the 1920's and today we will see that in the 1920's, according to Serbian statistics, there were no Macedonians registered to live in that territory. There was a large Majority of "Slav Speakers" referred to as "south or Old Serbians" by the Serbian State and smaller minorities of Albanians, Vlachs, Roma, Jews, etc. The situation however in the 1990's became different. The so-called Old Serbians were not Serbians at all but Macedonians. The only Serbians registered as Serbians in the Republic of Macedonia in 1990 were the Serbian settlers who came with the army and administration in 1912, 1913 when Macedonia was invaded, occupied and partitioned by Greece, Serbia and Bulgaria. All the so called "Slav speakers" of the late 1920's declared themselves as Macedonians in the 1990's. So, if we examine today's demographic statistics of the Republic of Macedonia we will find a large Majority of Macedonians living there with well represented minorities of Albanians, Vlachs, Roma, Serbians, etc., or minorities of the same ethnicities and somewhat same proportions that lived on the same soil in the late 1920's.

Now if we apply the same conditions to the Greek occupied territories and adjust for the population exchanges of the 1920's we can deduce that the population living in Greek occupied Macedonia is predominantly ethnic Macedonians, Turks, Vlachs, Albanians, Roma, etc. Proportionally, when stacked against the entire population living in Greek occupied Macedonia the Macedonian population may be a minority (30% to 49%) but given the number of other ethnic minorities such as the Asia Minor Turks, Albanians, Vlachs and Roma and their numbers, the Macedonian population may be close to being the majority. In other words, the Macedonians in Greek occupied Macedonia may outnumber all of the other individual ethnic groups.

As I said, the only way to prove or disprove this is by Greece recognizing the various ethnicities living on its soil and by creating the right climate for them to self-declare.

НОВ ПРОЕКТ НА АВСТРАЛИСКО-МАКЕДОНСКИОТ ТЕАТАР ОД СИДНЕЈ

Поддржете го снимањето на документарниот филм што никого нема да го остави рамнодушен

МИСТЕРИИ ПОВРЗАНИ СО АЛЕКСАНДАР ВЕЛИКИ МАКЕДОНСКИ И СО МАКЕДОНИЈА

Мистериите отсекогаш предизвикувале љубопитност кај луѓето. Преку овој филм, во кој ќе бидат претставени неколку необјаснети мистерији поврзани со ликот на најпознатиот македонски цар Александар Велики Македонски и со Македонија, јавноста кај нас и во светот ќе биде одблизу запознаена со нашата земја и историја.

Филмот ќе биде титлуван на англиски и, по свечената премиера, ќе биде емитуван на повеќе ТВ станици во Македонија, а потоа ќе биде ставен и на бесплатно гледање на Youtube, со што се очекува да биде вииден од повеќе стотици илјади гледачи.

Филмот ќе биде професионално работен со соодветна музика и илустрации, како и со видео ефекти направени со помош Вештачката интелигенција.

Автор на сценариото и режисер ќе биде м-р Александар Донски (успешен автор на триесетина книги и десетици документарни емисии и филмови за македонската историја). Филмот ќе биде во продукција на Австралиско-Македонскиот театар од Сиднеј, раководен од познатиот драматург и поет Душан Ристевски, а ко-продуцент е Трајче Т. Трајкоски од Перт.

Овековечете го вашето име и името на вашата фирма преку учество во продуцирање на овој уникатен филм!

За негова целосна реализација ќе бидат потребни 1.000 АУСД, но секоја помала сума за негово реализирање е добредојдена.

Еве кои мистерии ќе бидат обработени во филмот:

1. ДАЛИ АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ ИМАЛЕ СРЕДБА СО НЛО? Еден светски познат истражувач во 1966 година објавил неверојатното сведоштво според кое за време на опсадата на Тир, на небото над војската на Александар Македонски се појавиле метални штитови од кои излегувал оган. Тој тврди дека намерно овие податоци биле криени од јавноста.... И еден познат антички биограф на Александар Велики Македонски спомнува „огромна тркалезна огнена формација на небото“...

2. ТАИНСТВЕНА МАКЕДОНСКА НАРОДНА ПЕСНА НУДИ НАУЧНИ СОЗНАНИЈА УШТЕ ПРЕД НИВНОТО ОФИЦИЈАЛНО ОТКРИВАЊЕ. Во средината на 19 век била запишана подолга македонска народна песна чија содржина претставува вистинска мистерија! Имено, во дел од песната се посочени комарците како причина за смртта на Александар Велики Македонски. Но, вистината дека комарците се преносители на маларијата за прв пат научно е докажана од страна на британски научник дури во 1902 година! Се поставува прашањето од каде македонскиот народен пејач знаел за оваа вистина која научно била потврдена дури неколку децении подоцна?

3. ДАЛИ И КОИ СВЕТСКИ ПОЗНАТИ РЕЛИГИОЗНИ РЕЛИКВИИ ТАЈНО СЕ ЧУВААТ ВО МАКЕДОНИЈА? Двајца странски патеписци кои независно еден од друг ја посетиле Македонија во средината на 19 век тврдат дека им биле понудени докази дека во некои манастири во нашата земја се чувале најзначајните предмети спомнати во Библијата – жезолот на Мојсие, садот од кој Исус пел за време на Тајната вечера и други.

4. КАКВИ ПОРАКИ СЕ КРИЈАТ ВО МИСТЕРИОЗНАТА БАКАРНА КНИГА (ПОЗНАТА ПО РОМАНОТ БЕСТСЕЛЕР „ТАЈНАТА НА БАКАРАТА КНИГА“?). За прв пат ќе бидат презентирани нови сознанија во врска со мистичната содржина на оваа таинствена книга поврзани со гробот и богатството на Александар Велики Македонски.

5. ПРОРОШТВАТА НА СВЕТСКИ ПОЗНАТИОТ НОСТРАДАМУС ПОСВЕТЕНИ НА МАКЕДОНИЈА! Нострадамус повеќе пати во своите пророштва ја спомнал Македонија, иако во негово време таа не постоела ниту како посебна држава, ниту како административна единица со тоа име. Тој ги предвидел балканските војни по кои Македонија била поделена, а сосема јасно го опишал и атентатот врз кралот Александар во Марсеј во 1934 година.... Но, што предвидел Нострадамус за иднината на Македонија во неговите пророштва кои се уште не се остварени?

Името на секој донатор (заедно со каква сака реклама за неговата евентуална фирма) ќе биде пишано како спонзор на овој филм со што ќе остане овековечено за сите идни генерации.

За повеќе информации обратете се кај продуцентот на филмот Душан Ристевски на е-маил: dushan@macedon.com или кај ко-продуцентот Трајче Т. Трајкоски или кај авторот на филмот Александар Донски на adonskimk@gmail.com или преку неговата фејсбук страна <https://www.facebook.com/aleksandar.donski/>.

ОДРЖАНА СЕМАКЕДОНСКА СРЕДБА ВО ШТИП

Доделена благодарница на Александар Донски

На 9 ноември во хотелот „Оаза“ во Штип се одржа Семакедонска средба, во организација на Здружението на Македонците од егејскиот дел на Македонија "Мирка Гинова" и Сојузот на здруженијата на Македонците од егејскиот дел на Македонија и децата бегалци "Македон". На средбата беа присутни Македонци од сите делови на Македонија, а гостите ги забавуваше музичката група од егејскиот дел на Македонија "РИТАМОТ НА МАКЕДОНИЈА", група составена од млади музичари од Мегленскиот крај. Покрај нив, свој настап имаше младата интерпретаторка Моника Стојчева и Ансамблот за традиционална музика и игра "Митко Алексов" од Кочани предводена од Даниел Ѓеоргиевски.

На средбата беа доделени и неколку благодарници, меѓу кои и на Александар Донски како на историчар и докажан борец за човековите права на Македонците во егејскиот и во пиринскиот дел на Македонија. Конкретно, неодамна Донски подготви брошура наменета за Македонците кои денес живеат во егејскиот дел на Македонија. Брошурата носи наслов „ИСТОРИСКИ ПРИРАЧНИК ПРОТИВ ГОЛЕМОГРЧКАТА ПРОПАГАНДА“ со поднаслов „Прирачник за успешно опонирање против грчката денационализаторска пропаганда што до денес се води среде Македонците во егејскиот дел на Македонија за нивно грцизирање“. Во оваа брошура аргументирано се побиени и демаскирани најударните историски ставови на големогрчката анти-македонска пропаганда, со што на нашите сонародници таму ќе се им помогне во зацврстување на сознанието дека тие се Македонци, а не Грци. Брошурата е во издание на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј на чело со претседателот Душан Ристевски (кои воедо се и спонзори на брошурата), во соработка со ЗМЕМ „Мирка Гинова“ од Штип. Останати спонзори на брошурата се Трајче Трајкоски од Перт, Macedon Publishers and Translators од Сиднеј и Гордана Димовска од Мелбурн. Во моментот македонските патриоти од егејскиот дел на Македонија ја преведуваат книгата на грчки јазик, по што истата ќе биде бесплатно делена и масовно ширена среде нашинците таму.

М-р Оливера ЈОВАНОВСКА

СРЕДБА СО ПОВРАТНИЦИТЕ

Претседателот на Владата на Република Македонија Г-дин Христијан Мицкоски во соработка со г-дин Горан Ангелов, Директор на Агенција за иселеништво, на 24.12 2025 година во просториите на Владата на Македонија одржаа средба со Повратници од Дијаспората, или *дома-вратените*.

На оваа прва средба од ваков карактер беа презентирани животни стории од дваесетина повратници, успешни иселеници кои по долги години живеење и работење надвор од Македонија одлучија да се вратат во родната татковина. Со себе го донесоа сето тоа што го стекнале во туѓите држави: знаење, мудрост, капитал и голема желба остатокот од животот да го поминат во родната татковина, затоа што само „Дома си на своето“. „Каменот лежи на местото“.

Мене ми е посебна чест што и јас бев присутна во таа просторија каде што се разменуваа и презентираа идеите на иселениците кои се вратија во Македонија. Дома дојдените беа од различни возрасти и различни професии: административци, доктори, луѓе што изградиле фабрики во Македонија или мали работилници. Исто така беа потенцирани и некои тешкотии со кои се соочивме при нашето враќање. Беше потенцирано и побарано да се намалат процедурите за добивање Македонско државјанство на прво и второ колено.

Претседателот на Владата, Мицкоски, потенцира дека ова е само почеток на взаемна соработка на Владата и Агенција за иселеништво да им излезат во пресрет на сите тие што ќе изразат желба да се вратат во Македонија.

Фиданка ТАНАСКОВА

ХУМАНОСТА НА ДЕЛО МЛАДИ ЗА МЛАДИ

Хуманоста на дело ја покажува и докажува и Хуманитарното здружение „Јуникорн“ од Скопје, чии активисти им подаваат рака на помош, добрина, надеж и поддршка на деца со пречки во психо-природниот развој и на деца од сиромашни семејства во Република Македонија.

Ова здружение организира низа значајни хуманитарни акции низ повеќе места во земјата, а главниот иницијатор и за формирањето и за активностите е посебно ангажираниот во широката лепеза проекти на „Јуникорн“ - младото момче Христиан Ангел Јовановски. Тој е роден во Австралија, но со неговата мајка, познатата поетеса и хуманист Оливера и со таткото, с естраден уметник Љупчо, се вратија во своја Македонија, па Христиан непрестајно помага таму каде што е помошта толку потребна.

Посебно бележит настан беше поетската вечер наречена „Да бидеме почујни“, на која настапија многумина творци, учесници на годишниот конкурс за поезија на оваа организација, читајќи стихови посветени на децата, посветени на младите со посебни потреби и од сиромашни семејства. Манифестацијата се одржа во Домот на културата „Кочо Рацин“ во Скопје, а стројното момче Христиан Ангел Јовановски стасуваше, за сè да биде беспрекорно.

Навистина тоа беше вечер за паметење. Многубројната публика присуствуваше на културен и хуманитарен настан преисполнет со топли зборови, со стихови, желби и пораки за здравје, љубов, разбирање, за среќни дни и години.

Гордана ДИМОВСКА

МОСТ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ АВСТРАЛИЈА И МАКЕДОНИЈА

Акција за поздравување - Книгата патува и допатува од Велес до Мелбурн. Благодарност за испратените книги за учениците во VSL Keilor Downs. Книгите ќе бидат предадени на учениците после училишниот распуст за што накнадно ќе биде објавено во медиумите

Инаку оваа акција е иницијатива на Клубот на писатели **Коста Солев Рацин** од Велес во соработка со Македонското литературно друштво **Кочо Рацин од Мелбурн** со кое имаат потпишано меморандум за соработка.

Соработката ќе продолжи и понатаму и ќе се прават напори да се воспостават подобри контакти и соработка и со други литературни асоцијации, писатели, интелектуалци кои имаат желба да соработуваат на релација Австралија - Македонија и да го потпомагаат изучувањето на македонскиот јазик меѓу младите Македонци во Австралија.

А од Клубот на писатели - Коста Солев Рацин беше објавено:

Под мотото „Македонскиот мајчин јазик е најубавиот јазик“ се реализираше донаторска работилница во медиотеката на библиотека „Гоце Делчев“ „Книгата патува – прекуокеанската далечина не е пречка за другарство без граници“. По иницијатива на Клубот на писатели „Коста Солев Рацин“ од Велес, во соработка со локалната библиотека „Гоце Делчев“ и Литературната асоцијација „Кочо Рацин“ од Мелбурн, Австралија, се спроведе активност за обезбедување на детска литература од македонски автори, за потребите на наставниците кои работат со дечињата кои го изучуваат македонскиот јазик во саботното училиште во Килор Деонс во Мелбурн.

Во акцијата ни се приклучија деца со родители и ученици од различни возрасти, кои ги пакуваа книгите донирани од велешкиот Клуб и библиотеката, за другарчиња од Мелбурн. Македонскиот мајчин јазик е најубавиот јазик каде и да сме, затоа треба да се сака и изучува уште од најмала возраст. Искрено се надеваме дека едукативната детска литература ќе придонесе за полесно изучување на македонскиот јазик и ќе донесе нови познанства и другарства меѓу децата од Велес и децата на нашите иселеници во Мелбурн.

Книгата, најдрагоцениот извор на знаење нека ги отвори патиштата до македонските срца во сите континенти на земјинава шир, а оваа акција нека биде патоказот за идни патешествија и благородни и хумани акции.

Ви Благодариме на сите за успешната соработка!

ПОЈАДОК ЗА РОЗЕВАТА ПАНДЕЛКА

Во Австралија месецот октомври е посветен на ракот на дојката кај жените (понекогаш и кај мажите) за собирање на финансиски средства со истражување, рано откривање и лечење како и можности за спречување.

На 19 октомври во Спортскиот Центар „Илинден“ во Рокдаел се одржа донаторски настан за собирање на финансиски средства за фондацијата Маграт (McGrath foundation) од Нов Јужен Велс.

Овој настан исто беше јубилеен, се навршија 15 години од првата донаторска средба во далечната 2010 година кога за прв пат се одржа по иницијатива на госпоѓата Лена Котевич под покровителство на црковната општина Св Петка од Рокдаел. Лена беше поттикната за ваква акција после загубата на нејзината блиска роднина од Скопје која била докторка по професија но починала од оваа тешка болест оставајќи три мали дечиња.

Покрај Лена во организирањето на средбите беа вклучени и членовите на Жеснката секција при Македонската православна црква Св Петка од Рокдаел и Управниот одбор на самата Црква, со помош на бројните помагатели и спонзори. Бројот на присутните на Донаторскиот доручек секоја година се зголемуваше и поради тоа од Црковната сала се префрли во Спортскиот центар Илинден.

На средбата присуствуваа повеќе од 400 гости, воглавно жени облечени во розова боја. Модератор на програмата беше Џеки Трајковска која на умешен начин ја водеше целата програма. Поздравна реч даде и Тања Котевич, ќерка на Лена и Пита Котевич, која ги запозна со донаторската хуманитарно активност на Црковната женска група и изрази благодарност и честитки до нејзината мајка Лена за нејзината голема посветеност и успешно организирање на настанот заедно со сите помагатели за последните 15 годишни средби.

Пригоден едукативен говор одржа Др Веловски (по потекло Македонка) познат хирург за канцериозни дојки од болницата во Лизмо, Нов Јужен Велс. Таа со нејзините колешки кои дојдоа специјално за оваа средба дадоа опсежни препораки за раното спречување на болеста или лечење во најрана фаза со редовно мамограмско снимање, здрава храна, помалку консумирање алкохол, редовно вежбање и пешачење и одбегнување на секојдневен стрес со порака да се обидеме да го живееме животот секој ден како да е последен и кога сме во некаква тешкотија да не паѓаме во самотија туку да побараме помош. Пораката од Др. Веловски беше јасна дека мамограмските снимања се бесплатни и препорачливи од 40 годишна возраст, а за рак на дебелото црево од 45 годишна возраст. Понекогаш тестовите не се 100% точни и затоа и малите симптоми треба да се пријават кај домашниот лекар и да се пабарат лекари специјалисти.

На средбата присуствуваше и директорката на Маграт фондацијата, што одбележуваше 20 години од постоењето, Трејси Бренан. Оваа Фондација беше воспоставена од Глен Маграт, познат играч на крикет, за својата сопруга Јен Магра, која почина од рак на дојката на многу млада возраст. Трејси спомна дека фондацијата редовно финансира околу 250 медицински сестри, посебно обучени

за неџа на заболени од рак на дојка после операција но исто ова обучување се проширува и за неџа на пациенти заболени и од други видови на рак.

Во културниот дел од програмата настапи Црковниот хор при црквата Св Петка со неколку црковни песни. Исто во дует настапи Даниела и Шон со песната „Кај што тонеш и извираш“.

Гордана ДИМОВСКА

ФЕСТИВАЛ НА МАКЕДОНСКА КУЛТУРА ВО МЕЛБУРН

И оваа година на 23 ноември се одржа Македонскиот фестивал на културата во Williamstown кој беше многу посетен и покрај врнежливото време. Посетителите уживаа во убавите македонски јадења, настапите на пејачите Вера Трајкоски, Лидија Јаневска, Валентина Џартов, Ева Цветковска, Стив и Џулиан Мачкаровски. Настапија и голем број Културно уметнички друштва од Викторија кои исто така имаа и свои штандови со храна, традиционални производи.

Посебно беше посетен штандот на Викториското училиште за јазици (VSL Point Cook) кој им понуди шанса на најмладите да се запознаат со македонските букви преку припремени активности од Гордана Димовска. Учениците од Викториското училиште за јазици: Дамиан Кескоски и Лука Савески ги изрецитираа поемите **Како се поздравуваме** и **Букви** кои бе одлично прифатени од публиката. Фестивалот на храната 2025 беше вистинско место за промоција на македонската култура за што големи честитки заслужуваат организаторите Драги Секуловски и Борче Ројковски.

МАКЕДОНСКИ ФЕСТИВАЛ ВО СИДНЕЈ

На 16 ноември во Карс Парк (Carss Park) во Сиднеј, Советот на македонската заедница на Нов Јужен Велс за прв пат организира национален Фестивал кој беше посетен од околу 20 илјади посетители.

Посетителите имаа можност да проследат богата културна програма како и да вкусат македонски традиционални јадења, пијалоци, купат книги и дВД и разновидни македонски сувенири. Фестивалот ја постигна својата цел, се презентира македонската култура на сите нивоа од македонските организации во Нов Јужен Велс како и од разновидните македонски бизниси кои делуваат во оваа држава.

Со сплетови на македонски ора и песни настапија КУД Македонка, КУД Вардар, КУД Илинден (Западен Сиднеј), КУД Илинден, сите од Сиднеј, КУД Македонски Бисери од Волонгонг, Ансамблот „Илинден“, Браќа Тапанџии, Групата Ритам, како и ДЦ македонски перформас и индивидуални перформас од Маријан Толевски со Амита Бенд, Зоки Стаменковски, како и рецитации од ученици од македонските етнички училишта.

Посебен штанд за продавање на книги и ДВД имаа Македонскиот театар и Литературното друштво „Григор Прличев“, кои исто нудеа бесплатни книги за ученици кои го изучуваат македонскиот јазик.

Советот планира овој Фестивал да го организира секоја година со цел да ја промовира македонската култура на овој континент. Во Советот членуваат сите македонски организации од државата Нов Јужен Велс.

ИЗВЕШТАЈ ЗА МАТУРСКАТА ВЕЧЕР ВО ВИКТОРИЈА

Во свечена атмосфера исполнета со емоции и гордост, во неделата 07/12/2025 година, во прекрасниот амбиент на Шелдон рецепцијата се одржа Матурската вечер на учениците по македонски јазик во Викторија – генерација 2025. Настанот, традиционално организиран од Македонското Учителско Друштво на Викторија, ги собра матурантите, нивните семејства, наставници, пријатели и бројни почесни гости.

Водител на вечерта беше ученичката Микајла Митрев, која со гордост ја отвори програмата и ги поздрави присутните, предводејќи ги низ официјалниот дел исполнет со свечени моменти и аплаузи.

Матурантите од центрите на Викториското Училиште за Јазици, Килор Даунс и Томастаун беа пречекани со громогласен аплауз, по што следуваше изведбата на двете национални химни – на Австралија и Република Македонија.

Потоа, вниманието на присутните беше насочено кон обраќањата на почесните гости, меѓу кои: пратеничката Касандра Фернандо, македонскиот вице конзул во Мелбурн Алија Алиевски и претставниците на VSL – Лиза Еглезос и Сарино Принзи.

Секој од нив им посака успех на матурантите и ја истакна важноста на изучувањето на мајчиниот јазик во мултикултурното општество во кое растат.

Највпечатлив момент од вечерта беше инспиративниот говор на претседателката на Македонското Учителско Друштво на Викторија, г-ѓа Јованка Смилевска, која истакна дека матурирањето по македонски јазик е повеќе од формалност – тоа е чин на идентитет, припадност и љубов кон корените.

„Денес сме собрани да одбележаме еден навистина значаен настан — матурирањето по македонски јазик на нашите драги ученици. Во денешниот глобален свет, способноста да се зборуваат повеќе јазици е многу важна — и за личниот, и за професионалниот развој,“ истакна Смилевска во својот говор.

Таа упати и сериозна порака до заедницата:

„Алармантно е што заинтересираноста за изучување на јазикот се намалува, создавајќи реална опасност — ако не делуваме заедно — постепено ќе го изгубиме јазикот во наставата,“ рече таа, повикувајќи ја заедницата да застане зад училиштата и наставниците.

Со искрена благодарност кон родителите и наставниците, таа додаде:

„Македонскиот јазик е срцето и темелот на нашиот идентитет... Само преку заеднички напори можеме да им овозможиме на идните генерации да изградат силен идентитет и да бидат горди на својата културна припадност.“

На крајот, претседателката им порача на учениците:

„Нека македонскиот јазик продолжи да ве придружува — на универзитет, во вашата професионална иднина и во семејствата што ќе ги создадете.“

Централниот момент на вечерта беше доделувањето на дипломите, што го извршија наставничките Соња Енџекова Сопотска и Аница Савеска, секоја со голема гордост во очите додека им ги врачуваше дипломите на своите ученици.

По официјалниот дел следеа групни и индивидуални фотографии, а потоа гостите уживаа во прекрасните музички изведби на Тиана Степановски. Забавата продолжи со македонски песни и ора под водство на Ди-џеј Тоше.

Матурската вечер 2025 уште еднаш покажа дека македонската заедница во Викторија е силна, обединета и посветена на зачувување на јазикот, културата и традициите. Матурантите ја завршија оваа важна етапа исполнети со благодарност, надеж и гордост, испраќајќи силна порака дека македонскиот јазик ќе продолжи да живее преку нив.

На сите матуранти – честитки и среќа на патот што следи!

Дијана ЈОВЧЕВСКА

МАТУРАНТИ 2025 ЧЕСТИТО, МАТУРАНТИ 2025!

Во сабота, на 25 октомври, во прекрасниот амбиент на **Банкстаун Спортс Клуб**, по осумнаесетти пат се одржа **Балот за поддршка на македонскиот јазик**, кој воедно претставуваше и матурска вечер за овогодишната генерација матуранти 2025 од Нов Јужен Велс. Во присуство на бројни гости, родители и официјални претставници, им беа доделени дипломите на **15 матуранти**, со што беше означен крајот на уште една успешна генерација млади Македонци овде во Австралија.

Учениците беа поздравени од заменик-директорката на Средношколските центри за јазици на заедниците во Нов Јужен Велс, **г-ѓа Нада Гемајел**, како и од претседателката на Федерацијата на етничките училишта на Нов Јужен Велс, **г-ѓа Луција Џонс**, кои им посакаа многу успех во нивните идни планови.

Пригоден говор одржа и **г-ѓа Дијана Јовчевска**, претседател на Македонскиот просветно-училишен одбор, која меѓу другото порача:

„Вие учите и растете во Австралија и ѝ припаѓате подеднакво на двете култури. Но, не заборавајте дека корените ви се македонски и дека во вашите гени ја носите светата македонска ДНК. А без корени, како и без јазик, ќе бидеме никој и ништо.“

Македонскиот Просветно Училишен Одбор секоја година доделува награда, карта за Македонија на еден среќен добитник кој е извлечен од списокот на матуранти секоја година. Оваа година Среќен добитник на карта за Македонија и припадна на матурантот **Дона Трпчевска** од средношколскиот центар за јазици во Когра.

Вечерта започна со прекрасен културно-уметнички настап. На забавниот дел настапи **Културно-уметничкото друштво „Илинден“**, кои изведоа впечатлив сплет народни ора. Момчињата и девојките со своите раскошни носии и беспрекорно изведени кореографии ја воодушевија публиката и го разубавија целиот амбиент. Искрена благодарност беше упатена до претседателот на КУД „Илинден“, **Крис Каранфиловски**.

За музичкиот дел се погрижи **Пеце Јованов**, кој ја расположи публиката со убави македонски ора и песни.

Новата генерација македонски матуранти со гордост ги истакна своите дипломи, изрази искрена благодарност до своите наставници и најави дека ова е само почеток на нивниот пат кон повисоките образовни институции ширум Австралија.

Беше изразена и голема благодарност до сите наставници кои неуморно работеа и придонесоа оваа вечер да биде успешна. Настанот пак покажа дека расте нова силна генерација македонски матуранти, на кои од срце им посакуваме многу успеси во иднина.

На крај и оваа година, првото место по Македонски јазик во Нов Јужен Велс го освоија Ирина Лазова од кампусот Банкстаун и Харисон Херман од кампусот Смитс Хил. Честитки до овие и сите ученици за постигнатите одлични резултати.

Среќно, Матуранти 2025!

Secondary College of Languages

Bankstown Campus: Центарот за јазици во Банкстаун

1. **Matea Civkaroska** – Матеа Цивкароска
2. **Irina Lazova** – Ирина Лазова
3. **Emily Nicoska** – Емили Ничоска
4. **Andrej Ristevski** – Андреј Ристевски
5. **Daniel Ristevski** – Даниел Ристевски
6. **Daniel Strezovski** – Даниел Стрезовски
7. **Stefan Trajcevski** – Стефан Трајчевски

Kogarah Campus: Центарот за јазици во Когара

1. **Emelia Catalano** – Емелиа Каталано
2. **Martina Gergis** – Мартина Гергис
3. **Angela Jankulovska** – Ангела Јанкуловска
4. **Ana Radeska** – Ана Радеска
5. **Dimitrij Todoroski** – Димитриј Тодороски
6. **Donna Trpcevska** – Дона Трпчевска

Smiths Hill Campus: Центарот за јазици во Смитс Хил

1. **Harrison Herman** – Харисон Херман
2. **Brooke Kotevska** – Брук Котевска

Честитка за добитникот на наградата

Честитки беа упатени до **Дона Трпчевска**, добитник на наградата која Македонскиот просветно-училишен одбор традиционално ја доделува секоја година на еден среќен матурант.

Дона со голема возбуда и радост ја прими наградата и им порача на помладите генерации: „Учете го македонскиот јазик – тоа е вашето богатство!“

I ❤️ TO LEARN THE MACEDONIAN LANGUAGE

From words to roots: Learn Macedonian

Enrolling your child in Macedonian language classes is an investment in identity, heritage and lifelong learning. Through engaging, interactive and hands-on lessons, students develop their Macedonian mother tongue while gaining a deeper understanding of Macedonian language, culture and traditions. Learning alongside peers in a supportive environment fosters confidence, connection and pride in cultural identity.

Macedonian language classes are offered at several locations across Sydney:

- **MES “Filip II” – Peakhurst**
Monday | Kindergarten–Year 6
- **MES “Filip II” – Sylvania**
Tuesday | 4:45 pm – 7:00 pm
(Highschool and adult classes also held at Sylvania on Tuesdays)
- **MES “11 Oktomvri” – Yagoona**
Saturday | 9:00 am – 12:00 pm
- **MES “Nikola Karev” – Bonnyrigg**
Saturday | 1:00 pm – 4:00 pm
- **MES “Kliment Ohridski” – Rockdale**
Saturday | 1:30 pm – 4:30 pm

Students from **Kindergarten to Year 6** are welcome to enrol.

Enrolments will take place on the first day of classes:

- **Saturday schools:** 7 February
- **Peakhurst:** Monday, 2 February
- **Sylvania:** Tuesday, 3 February

For more information, **scan the QR code and register your details.**

Be among the first to enrol and begin your Macedonian language journey.

Don't you want to learn Macedonian?

ОД ЗБОР ДО КОРЕН УЧИ МАКЕДОНСКИ

Запишувањето на вашето дете на часови по македонски јазик претставува вложување во идентитетот, културното наследство и љубовта кон учењето. Преку интересни, интерактивни и практични активности, учениците го развиваат мајчиниот македонски јазик и истовремено учат за македонската култура, јазик и традиции. Учењето во заедница со врсници гради самодоверба, поврзаност и гордост кон сопствениот идентитет.

Часовите по македонски јазик се одржуваат на повеќе локации низ Сиднеј:

- **МЕС „Филип II“ – Пикхрст**
Понеделник | Од забавиште до 6 одделение
- **МЕС „Филип II“ – Силванија**
Вторник | 16:45 – 19:00 часот
(Се одржуваат и часови за средно школци и возрасни)
- **МЕС „11 Октомври“ – Јагуна**
Сабота | 09:00 – 12:00 часот
- **МЕС „Никола Карев“ – Бонириг**
Сабота | 13:00 – 16:00 часот
- **МЕС „Климент Охридски“ – Рокдејл**
Сабота | 13:30 – 16:30 часот

Запишување е отворено за ученици **од забавиште до 6 одделение.**

Уписот ќе се врши на првиот наставен ден:

- **Саботни училишта:** 7 февруари
- **Пикхрст:** понеделник, 2 февруари
- **Силванија:** вторник, 3 февруари

За повеќе информации, **скенирајте го QR-кодот и пријавете ги вашите податоци.**

АВСТРАЛИСКО-МАКЕДОНСКИОТ ТЕАТАР СО НОВА ПРОДУКЦИЈА

Австралиско-македонскиот театар од Сиднеј на 14 декември го одржа својот традиционален крајногодишен пикник покрај обалата на Карс Парк во Сиднеј. Покрај пикникот збогатен со македонска скара се одржа и годишен состанок при што се сумираа резултатите од активностите на Театарот.

Театарот имаше плоден репертоар, покрај индивидуални настапи на самите членови на разновидни средби и фестивали, Театарот успешно ја стави на сцена драмата **Преполнета чаша** (Невидлив затвор) од Душан Ристевски во режија на Лила Мицевска. Улогите ги толкуваа Васко Србиновски, Гордана Милошевска, Самоил Митревски, Марија Александрова, Стефан Нешкоски, Рубинчо Нешкоски, Лила Мицевска и Душан Ристевски. Публиката за најдобра актерка ја избра Гордана Милошевска која ја добие наградата Александар Македонски за толкување на главната улога на Анета. Се одржаа пет престапи во Сиднеј и Волонгонг каде неколку илјади Македонци имаа можност да ја видат најновата продукција на овој реномиран Театар кој делува во Сиднеј и Нов Јужен Велс приближно 20 години.

Се забележа дека од драмата **Преполнета чаша** се издаде ДВД како и книга во издание на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј.

Исто така членовите имаа можност да дискутираа за најновиот драмски проект што се планира да биде поставен на сцена во мај 2026 година. Се планира да се стави на сцена комедијата **Клеопатра од Кравари** од драматургот Душан Ристевски.

Честито на актерите и членовите на Театарот за уште една успешна година во промовирање на македонската театарска уметност во Австралија.

ПОЧИНА ГЕОРГИ СТАЛЕВ ПОПОВСКИ

Друштвото на писателите на Македонија информира дека на 30 декември 2025 година, во 95. година од животот, почина Георги Сталев Поповски, поет, прозаист, преведувач, драмски писател, научен работник и поранешен универзитетски професор, доктор по филолошки науки и најстар член на писателската асоцијација.

Георги Сталев Поповски е роден на 22 април 1930 година во Витолиште, а почина во Скопје. Високото образование го завршил на Филозофскиот факултет во Скопје. Во текот на својата богата професионална кариера, меѓу другото, бил и долгогодишен уредник на списанието „Современост“.

Член на Друштво на писателите на Македонија бил од 1956 година, како прв член примен во Друштвото по заслуга на своите достигнувања во областа на книжевниот превод.

Поповски е добитник на бројни признанија и награди, меѓу кои двапати наградата „Димитар Митрев“ на Друштвото на писателите на Македонија за книжевна критика и есеистика, наградата „Златен лавров венец“ за најдобар драмски текст на фестивалот „Мали и експериментални сцени“ во Сараево (1972), наградите „Григор Прличев“ и „Кирил Пејчиновиќ“ за книжевен превод, медалот од Фондот „Лермонтов“ во Москва, како и македонските државни награди „11 Октомври“ и „Св. Климент Охридски“, како и наградата на Град Скопје „13 Ноември“.

Тој останува актуелен и во 2025 година како еден од авторите на збирката раскази Она што се памети живее („Никогаш докрај раскажани приказни“) во издание на ДПМ, во која е застапен со расказот „Доста ми е власт играње“ – сеќавање на неговиот татко, Стале Попов, корифејот на македонскиот роман.